

VÄGEN TILL GÄNGMEDLEMSKAP

EN LITTERATURSTUDIE OM RISKFAKTORER
HOS BARN OCH UNGA FÖR ATT BLI
INVOLVERADE I KRIMINELLA
GRUPPERINGAR

HANNAH GATFORD

TOVA PERSSON

THE PATH TO GANG MEMBERSHIP

A SCOPING STUDY ON RISKFACTORS AMONG YOUTH TO JOIN GANGS

HANNAH GATFORD

TOVA PERSSON

Gatford, H. & Persson, T. The path to gang membership. A scoping study on risk factors among youth to join gangs. *Degree project in Social work. 15/30 högskolepoäng*. Malmö University: Faculty of Health and Society, Department of Social work, 2025.

Abstract: Criminal networks frequently recruit children between the ages of 12-15 years old, using peer pressure and the promise of belonging, money and social status to lure them in. This study explores the growing involvement of children and youth in criminal networks and gang-related activities, focusing on the risk factors on individual, group and societal levels that contributes to their recruitment. The study highlights and examines the role of socio-economic factors, familial conditions, and educational gaps associated with an increase in vulnerability of youth to gang involvement. Through a comprehensive scoping review of existing research and literature the goal was to identify key determinants and risk factors on multiple levels such as individual, group and societal. The research showed that there is a big importance of early intervention programs and a need for further research within this area, especially within a Swedish context. This study further aimed to provide a deeper understanding of the complex interplay of risk factors that facilitate youth participation in criminal networks, contributing to the broader societal issue of gang violence and juvenile crime. The results showed that risk factors could be found within multiple domains. The factors that appeared to have the most important impact could be identified within the family, among peers, within school and in the environment. Furthermore, a variety of individual factors such as values, behavioural issues and neuropsychological disabilities were identified as important risk factors for youth joining criminal gangs. The results of this study also showed that several risk factors within multiple domains created a cumulative risk which further increased the probability of youth joining a criminal gang.

Keywords: Youth, adolescence, gangs, gang membership, juvenile delinquency, risk factors.

Abstrakt: Kriminella nätverk rekryterar ofta barn mellan 12 och 15 års ålder genom att använda gruppptryck, löften om tillhörighet, pengar och social status för att locka dem. Detta arbete undersöker utifrån befintlig forskning och litteratur den växande involveringen av barn och unga i kriminella nätverk och gängrelaterad verksamhet. Genom en scoping review syftar arbetet till att kartlägga och beskriva de olika riskfaktorer som bidrar till barn och ungas involvering och rekrytering till gängkriminella nätverk. Genom en omfattande översikt av befintlig forskning och litteratur var målet att identifiera viktiga determinanter och riskfaktorer på flera nivåer såsom individ, grupp och samhälle. Resultatet visar att vissa riskfaktorer hos barn och unga bidrar till en ökad sannolikhet för rekrytering och involvering i gängkriminella sammanhang samt att det skapas en kumulativ risk i de fall där det finns riskfaktorer inom flera områden. Forskningen visade att tidiga interventionsprogram har stor betydelse och att det finns ett behov av ytterligare forskning inom detta område, särskilt inom en svensk kontext. Denna studie syftade till att ge en djupare förståelse för det komplexa samspelet av riskfaktorer som ger en ökad risk för ungdomars deltagande i kriminella nätverk, vilket bidrar till det bredare samhällsproblemet med gängbrott och ungdomsbrottslighet.

Nyckelord: Ungdom, gäng, gängmedlemskap, ungdomsbrottslighet, riskfaktorer.

Innehåll

1 Inledning	5
1.1 Problemformulering	7
1.2 Syfte och frågeställningar	8
1.3 Begreppsdefinitioner och förklaringar	9
1.3.1 Definition av gängkriminella nätverk.....	10
2 Bakgrund	12
2.1 Statistik och lagar.....	12
2.2 Riskfaktorer.....	13
2.3 Förebyggande arbete	14
3 Teoretiska utgångspunkter	17
3.1 Interaktionsteori	18
3.2 Ekologisk systemteori	19
4 Metod och metodologiska överväganden	21
4.1 Metodval	21
4.2 Tillvägagångssätt.....	22
4.4 Inklusion och exklusion	24
4.5 Analysmetod.....	26
4.6 Forskningsetiska överväganden	26
4.7 Förförståelse.....	28
5 Resultat	30
5.1 Tematiseringar.....	30
5.1.1 Samhällsrelaterade riskfaktorer	30
5.1.2 Riskfaktorer i skolan.....	33
5.1.3 Riskfaktorer i umgänget	35
5.1.4 Familjerelaterade riskfaktorer.....	36
5.1.5 Individrelaterade riskfaktorer	39
5.1.6 Kumulativ risk	42
5.2 Analys.....	45

6 Avslutande diskussion	50
6.1 Resultatdiskussion.....	50
6.2 Metoddiskussion	53
6.3 Förslag på framtida forskning.....	54
7 Källförteckning	56
8 Bilagor	60
8.1 Arbetsfördelning.....	60
8.2 Sökningar med söktabell.....	61
8.3 Kartläggningstabell	63
8.4 Sökordstabell.....	67

1 Inledning

Grov organiserad brottslighet är ett växande samhällsproblem i Sverige och i ett reportage från oktober 2024 uppmärksammas trenden av allt yngre gärningsmän (Wilow 2024). I reportaget rapporteras att 482 tonåringar häktats under 2024 och att 113 barn mellan åldrarna 13-17 sitter häktade, vilket är det högsta antalet på fem år. Brottsutredare Luay Mohageb belyser att brottsrubriceringarna handlar om vapenbrott, grova våldsbrott och mord samt att romantiseringen av gängmiljön, som bland annat sker genom gangsterrappen kan ses följa den växande problematiken. Utredaren beskriver i reportaget att ungdomarna vuxit upp i en social kontext där grova våldsbrott och gängmentalitet är något som höjer deras status. Vidare uttrycker Mohageb att svensk ungdomskultur influerats av gangstermentalitet där kriminalitet förknippas med status och ses som något eftersträvansvärt (Sandström Libb 2023). I samma reportage påtalar Rissa Seidou, områdespolis i Järva, att den utveckling som ses av gängkriminaliteten är en typ av radikaliserings samt att det finns en risk att det kommer att fortsätta öka då en framväxt av grupperingar kan ses på nätet. I en motion till socialutskottet påtalas ökningen av barn som rekryteras till kriminella grupperingar för att genomföra ”grovjobbet” och hur detta är ett hot mot Barnkonventionens 6:e, 19:e och 3:e artikel. I motionen uppmärksammas även det faktum att barn dödar andra barn och att samordnade resurser från skola, sociala myndigheter, polis och kommuner krävs för att stoppa denna rekrytering av barnsoldater (Motion 2024/25:1021).

Det är inte sällan andra unga i 15–20 års åldern som rekryterar barn i 12–15 års ålder till kriminella nätverk. Att rekrytera barn och unga är ett sätt för de kriminella nätverken att öka narkotikaförsäljningen i området. Nyrekryteringen av yngre barn som springpojkar möjliggör också för de äldre ungdomarna att göra karriär inom nätverket. Att de äldre har ett antal yngre springpojkar knutna till sig leder till att de tjänar mer pengar. De nyrekryterade barnens uppgift är först och främst att förvara, transportera och sälja narkotika. Att barn rekryteras och får dessa uppgifter beror på att de är billig arbetskraft samt att de lättare kan utföra mer riskfyllda uppdrag utan att bli upptäckta (Brå 2023). Enligt Polisens lägesbild över aktiva gängkriminella i Sverige så framgår det att de äldre personerna i nätverken i högre utsträckning har styrande och strategiska roller medan de yngre har utförande roller (Polisen 2024).

En förutsättning för att barn och unga ska rekryteras in de kriminella nätverken är att de individer som redan är aktiva inom nätverket är närvarande och visar upp sig i närmiljön. Detta sker exempelvis genom att de visar upp en eftertraktad livsstil och är kontaktsökande (Brå 2023). När en kontakt har inletts är en central del av relationsbyggandet uppvaktning. De äldre ungdomarna försöker till en början framställa relationen med nyrekryterade barn och unga som likvärdig. Detta sker bland annat genom att de äldre delar med sig av liknande erfarenheter eller att de gör aktiviteter tillsammans med de nyrekryterade så som att spela fotboll eller äta på restaurang, även genom gåvor av olika slag. Dessa uppvaktningar fungerar som en försäkran om vad delaktigheten i nätverket kan innebära framöver när det gäller gemenskap och pengar. Uppvaktningen är även ett sätt att dölja de negativa aspekterna som följer den framtida relationen (Brå 2023).

Flera olika motiv till varför yngre söker sig till kriminella nätverk har uppmärksammats. Ett motiv är möjligheten att tjäna pengar samt den status som pengarna kan ge. Ytterligare ett motiv som uppmärksammats är att barn och unga lockas till den gemenskap som finns bland de äldre i ett kriminellt nätverk. De vill uppfattas som en av dem vilket medför en känsla av att passa in, känna sig tuff och bli respekterad (Brå 2023).

Lagförslagen för att bryta den negativa utvecklingen har berört ungdomsfängelser, sänkt straffrabatt och möjligheten för 15-åringar att bli dömda till livstidsfängelse. I en artikel från Expressen (2023) skildras chattloggar från krypterade appar där det framgår hur en 20-åring hemmahörande i ett större kriminellt nätverk i detalj instruerat och beordrat en 14-åring respektive 15-åring att utföra ett mord. I artikeln beskrivs hur två ungdomar i 15-årsåldern får instruktioner om att skjuta vem som helst iklädd en Gucci-keps eller Haglöfs-jacka, vilket sedan resulterar i att fel person blir beskjuten. Polis uttalar sig om att måltavlan inte tros ha några kopplingar till kriminalitet utan endast stämde överens med den generella beskrivningen i chatten.

I augusti 2024 påtalas den växande problematiken gällande svenska ungdomar som rekryteras till att genomföra våldsdåd i Danmark och hur detta till stor del sker via sociala medier genom att ”jobben” annonseras där. Reportern Diamant Salihu har under en längre tid följt de svenska gängens utbredning och påtalar att gängmiljön

i Sverige radikaliserats, vilket resulterat i en normalisering av dödligt våld där morduppdrag annonseras ut på sociala medier (Segeström 2024). Salihu belyser ett problem med att Sverige sänder experter till andra länder för att hantera barnsoldater men inte har en plan för återintegreringen av de ungdomar som likt barnsoldater blir rekryterade här i Sverige och sedan placeras på institutioner i tre till fyra år och sedan ska återintegreras i samhället (Segeström 2024).

Jämförelsen som gjorts i media mellan barn som rekryteras in i kriminella nätverk och barnsoldater är något som även benämns av Garbarino et al. i en artikel från 2020. I artikeln benämns de gemensamma riskfaktorer som kan ses mellan barn i länder där det pågår väpnade konflikter och de barn som involveras i kriminella gäng samt hur exponeringen för våld kan ha en inverkan på sannolikheten att barnet sedan ska begå våldsbrott själva (Garbarino et al. 2020).

1.1 Problemformulering

Barn och ungas delaktighet i kriminella nätverk har under de senaste åren blivit en stor och viktig fråga inom kriminalpolitiken samt något som återkommande uppmärksammas i media (Brå 2023). Allt fler barn och unga rekryteras in i gängkriminella nätverk och utvecklingen visar att fler och fler barn i unga åldrar dras in. Under det senaste decenniet har antalet barn och unga som misstänkts för brott ökat. Antalet barn mellan 15-17 som misstänks för vapenbrott och mord har mångdubblats (Regeringskansliet 2024).

Enligt en rapport från Brottsförebyggande rådet (2024) så har skjutvapenvåldet ökat och gärningspersonerna blivit allt yngre. I det material som legat till grund för rapporten påvisas att tonåringar sedan mitten av 00-talet haft kopplingar till skjutvapenvåldet men att det till en början berörde handlingar som att exempelvis förvara vapen. Detta har eskalerat och under andra halvan av 10-talet förekom tonåringar i högre grad som både offer och gärningsmän (Ibid.). Vidare visar rapporten att oskyldiga och anhöriga allt oftare blivit måltavlor, vilket skapar en allvarligare och bredare påverkan på samhället.

Risken för barn att utsättas för gängkriminell påverkan är högre i utsatta områden och barn som tvingas växa upp i miljöer med högre kriminalitet ges sämre tillgång till faktorer som främjar goda uppväxtvillkor (Bris 2022). I en rapport från Bris

framhävs avsaknaden av barnrättsperspektivet i samhällsliga debatter och när det talas om ”hårdare tag” så riskerar barns trygga uppväxtvillkor att hamna i skymundan (Ibid.). I områden som är drabbade av kriminalitet och otrygghet finns även barn som far illa som en konsekvens av detta. Närvaro av kriminalitet i offentliga miljöer, oro för vänner som kan råka illa ut samt risken för att själv bli indragen är faktorer som påverkar barn i utsatta områden. Enligt polisen utgör nyrekrytering av unga ett av de allvarligaste samhällshoten som kriminella nätverk för med sig på längre sikt (Bris 2022).

I Barnombudsmannens rapport från 2023 bekräftas det faktum att det inte sällan handlar om en kombination av riskfaktorer som leder till att unga begår brott men att föräldrars förutsättningar och bakgrund samt barnets skola och umgänge har särskilt stor betydelse (Barnombudsmannen 2023). Ofta finns en sårbarhet hos de som har ett flertal riskfaktorer att handskas med och omständigheter så som bristande skolgång, kognitiva svårigheter eller umgänge där kriminalitet förekommer ökar den totala risken för att hamna i utanförskap. I rapporten återberättas samtal med ungdomar i arrest och häkte som förmedlar en besvikelse på det stöd som erbjudits i ett tidigt livsskede samt erfarenheter av svek och att inte bli lyssnade på (Barnombudsmannen 2023).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att utifrån befintlig forskning undersöka och sammanställa de riskfaktorer som finns på samhälls-, grupp- och individnivå för att barn och unga ska gå med i eller rekryteras in i kriminella gäng. Målet med arbetet är att genom granskning av befintlig litteratur få en ökad kunskap om vilka riskfaktorer som finns på de olika nivåerna samt få en djupare förståelse kring hur dessa faktorer samverkar.

- Vilka riskfaktorer finns på samhälls-, grupp- och individnivå för att barn och unga ska gå med i kriminella gäng?
- Vilken betydelse har samtidig påverkan på ett flertal nivåer för risken att barn och unga ska gå med i kriminella gäng?

1.3 Begreppsdefinitioner och förklaringar

Denna del syftar till att presentera och förklara begrepp som används i arbetet och utgår från den inkluderade litteraturens definitioner.

Antisocialt beteende

Ett beteende som kännetecknas av brist på omdöme och hänsyn till andra individer eller andras egendom.

Barn och unga

Begreppen barn och unga används i detta arbete gällande personer i åldern 0–21 år. Med begreppet barndom menas åldern 0–12 år och ungdomsåren 13–21 år (Andershed & Andershed 2019).

Normbrytande beteende

Begreppet kan ha olika innebörd i olika sammanhang men avser i detta arbete negativa, destruktiva beteenden som bryter mot sociala normer och/eller lagar men även informella regler såsom seder och gemensamma värderingar. Ett normbrytande beteende kan bland annat innefatta allt från att inte följa föräldrars regler, skolka, stjäla till grövre överträdelser så som våld, hot och andra lagöverträdelser (Andershed & Andershed 2019).

Organiserad brottslighet

Det finns olika definitioner av organiserad brottslighet. Europeiska unionen har tagit fram 11 kriterier för organiserad brottslighet och hänvisar till att minst sex av dessa ska vara uppfyllda för att det ska handla om en brottslighet som är organiserad. Av dessa kriterier finns det fyra som måste vara uppfyllda; samarbete mellan fler än två personer, lång utsträckning i tiden och med det menas att det inte rör sig om en grupp som bildats slumpmässigt för att begå brott omedelbart, misstanke om brott av allvarlig karaktär samt en strävan efter makt och/eller vinning (Polisen 2023).

Risikfaktor

En riskfaktor definieras av Socialstyrelsen som en egenskap, en händelse, ett förhållande eller en process som ökar sannolikheten eller risken för ett visst utfall. Det kan handla om förekomsten av en eller flera riskfaktorer men även om avsaknaden av skyddsfaktorer. Skyddsfaktorer definieras som egenskaper,

händelser, förhållanden eller processer som *minskar* sannolikheten för ett visst utfall (Andershed & Andershed 2019).

Socioekonomi

En statistisk klassificering baserad på individers olika yrkestillhörighet, utbildningsnivå och tillgång till ekonomiska resurser (Bris 2022)

Socioekonomiskt utsatta områden

Områden som präglas av att många invånare har lägre tillgång till bland annat ekonomiska resurser och utbildningsnivå, jämfört med andra områden (Bris 2022)

Social kontroll/sociala begränsningar

Mekanismer, strategier och processer genom vilka samhället upprätthåller normer och regler för att tillförsäkra att individer följer sociala förväntningar och undviker avvikelser. Den sociala kontrollen kan vara av formell karaktär som exempelvis visar sig genom lagar, regler och rättsliga institutioner men även av informell karaktär vilket visar sig genom sociala normer, familj, vänner och interaktioner i samhället. Syftet med social kontroll är att säkerställa social ordning och minska avvikande beteende (Giddens & Sutton 2017).

Utsatta områden

Definieras av Polismyndigheten som geografiskt avgränsade områden som skildras av en låg socioekonomisk status och där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället (Polisen 2024).

1.3.1 Definition av gängkriminella nätverk

Att vara involverad i ett kriminellt nätverk är inte detsamma som att vara involverad i ett kriminellt ungdomsgäng. Ungdomsgäng består ofta av en grupp jämnåriga som tillsammans begår brott. Kriminella nätverk är däremot hierarkiskt styrda, beroende av ett brett kontaktnät samt har tillgång till olagliga varor så som narkotika och vapen (Brå 2023;Polisen 2024). Kriminella nätverk är uppdelade i olika åldersskikt, där varje skikt har egna yngre knutna till sig. Det som håller samman nätverket är att de individer som befinner sig högst upp i hierarkin är överordnade de andra och att de andra ska visa lojalitet mot dessa individer (Brå 2023). De som befinner sig högst upp i åldersskikten är ofta ekonomiskt beroende av att de yngre genererar pengar till nätverket. Detta leder till att det är svårt för de yngre att lämna nätverket,

de äldre använder ofta skuldsättning samt hot och våld för att förhindra att de yngre ska lämna (Ibid.).

Socialstyrelsen förklarar att myndigheter och andra aktörer nyttjar varierande begrepp synonymt för att skildra den brottslighet som likställs med någon typ av brottslighet som innebär samverkan inom en struktur. Begrepp så som gängkriminalitet och kriminella nätverk används liktydigt, men just begreppet ”organiserad brottslighet” beskrivs av Socialstyrelsen som ett slags paraplybegrepp där de förstnämnda begreppen ingår (Socialstyrelsen 2021). Enligt Polismyndigheten finns det inte heller en specifik definition av begreppet ”kriminella nätverk” inom svensk rätt och denna avsaknad innebär att beräkningar av antalet individer i de kriminella miljöerna varierar beroende på sammanhang (Polisen 2024). I samma rapport definieras ”kriminella nätverk” som ”alla samarbeten inom ramen för vad organiserad brottslighet på lokal, nationell eller internationell nivå består av”.

Myndigheter brukar olika begrepp för att benämna en variation av grupperingar och organisationer som är verksamma inom den kriminella miljön (SBU 2023). Därutöver har kriterier som omnämns i SBU:s definition på gängrelaterad kriminalitet varit ledande i inklusion och exklusion av vetenskapliga artiklar. SBU:s definition innefattar följande punkter:

- (1) grupper som omfattar mer än tre personer, (2) existerar i minst tre månader, (3) är ungdomsrelaterade eller gaturelaterade, (4) accepterar olagliga aktiviteter och (5) begår brott tillsammans (SBU 2023).

Definitionen som framtagits av forskare i projektet Eurogang beskriver att ”youth gangs” har fem definierande karaktärsdrag; Varaktighet, en gatuorienterad livsstil, består av yngre åldersgrupper, olaglig verksamhet samt att involveringen i kriminella beteenden är en del av gruppidentiteten. Denna definition syftar till att brott som begås av medlemmar i ett gäng inte är isolerade händelser, utan återkommande skeenden som är starkt kopplade till sociala strukturer (Decker & Pyrooz 2010). När detta arbete skrivs finns det fortfarande stora olikheter och kontroverser gällande definitionen av gäng, men utifrån förutbestämda egenskaper

och komponenter så stämmer den valda litteraturens definitioner överens med varandra vilket ger ett enhetligt resultat i arbetet.

2 Bakgrund

I detta avsnitt presenteras problemets omfattning samt föreslagna åtgärder för att hantera problematiken med ökad rekrytering av barn och unga. Vidare beskrivs begreppet riskfaktorer samt det förebyggande arbete som bedrivs i Sverige idag. Till sist presenteras begrepp som är återkommande i denna studie samt den definitionsproblematik som finns gällande enhetlig begreppsanvändning.

2.1 Statistik och lagar

Omfattningen av brottsligheten bland barn och unga är svårbedömd. Detta beror exempelvis på att en del brott begås utan att de upptäcks och även om de gör det så är det inte alla som anmäls (Brå 2024). I en lägesbild från Polisen (2024) framgår det att ungdomar är mer frekvent inblandade i brottslighet än äldre individer och att kriminell aktivitet på gruppnivå ofta inleds och tilltar under tonåren, når sin kulm under tidiga vuxen år för att sedan minska med stigande ålder. Detta mönster kan även ses för de som är aktiva i kriminella nätverk (Ibid).

I motionen *Bekämpning av ungdomsbrottslighet* (Motion 2020/21:3294) framgår det att det finns en tydlig samhällsutveckling där brottslighet kryper allt längre ner i åldrarna. Anmälda våldsbrott där personer under 15 misstänks har ökat med 35 procent mellan 2016 och 2019. Under de senaste åren har allt fler unga registrerats som misstänkta för brott, år 2019 anmäldes 37 400 brott där minst en person som registrerats som misstänkt varit mellan 15–20 år. Barn och unga utnyttjas mer och mer i kriminella nätverk. I Sverige har polisen identifierat omkring 1200 personer som är aktiva inom ett kriminellt nätverk och är under 18 år samt 170 som är barn under 15, men det kan finnas ett stort mörkertal (Dragic & Sima 2022).

Studier visar att ungefär fem procent av de pojkar som uppvisat kriminellt beteende före 13 års ålder också står för 50-60% av brotten som begås av unga vuxna. Vidare påvisar Barnombudsmannens rapport (2023) att cirka 40% av ungdomar som är placerade på Statens institutionsstyrelse också har minst en neuropsykiatrisk diagnos eller en intellektuell funktionsnedsättning, vilket visar på sårbarheten i denna grupp.

Regeringens proposition *Skärpta straff för brott i kriminella nätverk* (2022/23:53) trädde i kraft 1 juli 2023 och syftade till att komma åt problemet med ökad rekrytering. Propositionen innehöll en ny straffbestämmelse gällande individer som involverar barn under 18 år i brott eller brottsliga verksamheter. Sammanställningar av datamaterial från krypterade chattverktyg visar på att äldre individer lägger ut uppdrag för yngre individer att utföra. Yngre individer utnyttjas strategiskt då de inte är straffmyndiga och frekvensen är högre i områden där kriminella har ett större inflytande. En konsekvens av detta är upprätthållandet av kriminalitet och nya generationer som fostras in i grov brottslighet (Prop. 2022/23:53). Även de straffrättsliga påföljder för unga som begår brott har skärpts. Bland annat så infördes ungdomsövervakning som ny påföljd i januari 2021 och är ett alternativ då brotten är av allvarigare karaktär.

Socialtjänstens arbete med barn och unga som vill lämna organiserad brottslighet utgår från samma bestämmelser i Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) och Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) som det generella arbetet med målgruppen (Socialstyrelsen 2021). Vidare framgår det att socialnämnden har särskilda uppgifter i arbetet med unga lagöverträdare vilket stadgas av Lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL). Uppgifterna kan innefatta att närvara vid förhör, lämna yttrande till åklagare och polis samt att begära en utredning om brott för någon som inte fyllt femton år. I de fall en individ begått ett brott innan denne fyllt arton år och en domstol anser att brottet är av sådan karaktär att fängelse är aktuellt så ska domstolen i stället, som huvudregel, döma barnet till sluten ungdomsvård. Slutna ungdomsvård verkställs av SiS och regleras enligt Lagen (1998:603) om verkställighet av slutna ungdomsvård (LSU) (Socialstyrelsen 2021).

2.2 Riskfaktorer

Det har i tidigare forskning identifierats en del faktorer som ökar risken för att unga ska involveras i kriminella nätverk, dessa benämns som riskfaktorer. Faktorerna kan finnas i den unges vardag, i närsamhället och på samhällsnivå och trots att de individuellt inte tvunget är avgörande så kan de i kombination med andra riskfaktorer öka sannolikheten för rekrytering (SOU 2010:15). I ett betänkande gällande utredningen mot kriminella grupperingar från 2010 skildras hur kriminella

grupperingar kan skilja sig åt och inkludera allt ifrån löst sammansatta nätverk till strukturerade organisationer (Ibid.). Det understryks i Statens offentliga utredning (2010:15) hur fokus behöver ligga på just rekryteringen och däribland nämns hur polisen har inrättat egna aktionsgrupper för att bekämpa och förhindra rekryteringen till dessa nätverk. Vidare framhävs vikten av hjälpinsatser till de som önskar lämna grupperingarna. Utredningens resultat angående nyrekrytering visar hur en majoritet av ungdomarna som rekryteras har problem i skolan och kommer från de mest socialt utsatta områdena i storstäder (SOU 2010:15).

Att identifiera riskfaktorer kan vara till stor hjälp för att förstå varför barn och unga utvecklar ett normbrytande beteende, detta kan sedan öka möjligheterna för samhället att erbjuda rätt stödinsatser (Brå 2024).

2.3 Förebyggande arbete

När det gäller ungdomar i åldrarna 15–17 år som begår brott har kommunens socialtjänst och det straffrättsliga systemet ett gemensamt ansvar. För de äldre ungdomarna i 18–20 års åldern ligger ansvaret främst på det straffrättsliga systemet. Det är kommunens socialtjänst som har det huvudsakliga ansvaret för de barn och ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet (Källmen et al. 2023). De barn och ungdomar som begår brott ska få stöd och hjälp från socialtjänsten, sjukvården eller genom straffrättsliga åtgärder. Den grundläggande tanken i Sverige när det gäller ungdomsbrottslighet är att barn och ungdomar som begår brott ska hållas utanför fängelser och att de i stället för straffsanktioner är i behov av stöd och hjälp. Stöd och hjälp ska ges genom bland annat rehabilitering eller återfallsprevention (Källmen et al. 2023).

En stor del av det förebyggande arbetet i Sverige bygger på samverkan mellan olika myndigheter och aktörer så som polis, skola och socialtjänst (Källmen et al. 2023). På lokal nivå finns det speciella samverkansgrupper som dessa aktörer deltar i för att förebygga att barn och unga begår brott eller involveras i kriminella miljöer. De vanligaste formerna av samverkan är sociala insatsgrupper (SIG) samt skola-socialtjänst-polis-fritid (SSPF). Gemensamt med dessa samverkansformer är att de riktar sig till barn och unga som bedöms vara i riskzonen för att hamna i kriminalitet eller begå brott, befinner sig i ett tidigt skede i en kriminell karriär eller är i behov av hjälp för att lämna kriminaliteten (Brå 2023).

I ett delbetänkande från 2018 (SOU 2018:32) beskrivs ledande utgångspunkter i socialtjänstens roll och ansvar gällande brottsförebyggande arbete samt hur socialtjänsten är en av de aktörer som tidigt får kännedom om, alternativt kontakt med de personer som har en förhöjd risk att utveckla allvarligt kriminellt beteende. Socialtjänsten spelar tillsammans med polisen en avgörande roll i det preventiva arbetet, särskilt gällande målgruppen i denna studie. Delbetänkandet diskuterar svårigheterna för polis att ingripa gentemot barn som utför kriminella handlingar och som inte uppnått en ålder där de är straffmyndiga men att exempelvis socialtjänst och skola har möjlighet att ingripa tidigare. För att ett tidigare ingripande ska möjliggöras behöver orsaker till kriminalitet kartläggas och förklaras, detta för att kunskap om bakomliggande faktorer ökar chansen för att rikta åtgärder och insatser och därmed kunna förhindra brott (SOU 2018:32).

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) utvärderade i sitt uppdrag år 2023 de metoder och insatser som finns tillgängliga för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga i Sverige (SBU 2023). Utvärderingen utgår från EU:s definition av gängkriminalitet då det saknas en enhetlig definition från Polismyndigheten. SBU beskriver kriminella nätverk som grupperingar som är speciellt verksamma i områden som anses vara utsatta och där det på grund av omständigheterna är lätt att rekrytera yngre personer. De insatser som utvärderas i SBU:s rapport är de som benämns som psykosociala insatser och beskrivs främst vara grundade på samtalskontakt, individuellt eller i grupp, samt på sociala insatser i en individs närmiljö. I dessa insatser står individens sociala och psykologiska situation i centrum. Stor vikt ligger även på sammanhanget som ungdomen befinner sig i. För att tydliggöra de psykosociala insatserna beskrivs de i form av universella, selektiva och indikerade. De universella insatserna ges brett till ett högre antal personer, exempelvis till alla elever i en skola. De selektiva insatserna erbjuds i stället till individer som anses ha en förhöjd risk för att gå med i gäng och slutligen så riktas de indikerade insatserna mot gängkriminella individer (SBU 2023).

En stor del av insatserna mot gängkriminalitet i Sverige kan försvåras eftersom den samverkan som är nödvändig är mellan aktörer som ofta har olika mål med sina verksamheter och därmed inte utgår från samma lagstiftning. Samverkan mellan

polis, skola, socialtjänst och civilsamhället är grundläggande för att förebygga och minska gängkriminalitet. SBU:s utvärdering visar att en brist i de förebyggande insatserna som erbjuds av socialtjänsten orsakar svårigheter gällande effektivitetsbedömning (SBU 2023). Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) genomförde en inventering av de 119 befintliga socialtjänstinsatser som riktas gentemot barn och unga och ett flertal av de mest förekommande insatserna saknade vetenskapligt stöd (Ibid.). Exempel på dessa insatser är kontaktperson, familjebehandling utan manual, ospecificerade stödsamtal, bekymringssamtal, Repuls, sociala insatsgrupper samt Ett nytt vägval.

I dagsläget arbetar socialtjänsten med barn och unga som riskerar att eller redan befinner sig i kriminella miljöer samt uppvisar normbrytande beteende. Insatser som erbjuds kan vara riktade till familjen i form av föräldraskapsstöd eller strukturerad familjebehandling, bland annat finns Funktionell familjeterapi (FFT) och Multisystemisk terapi (MST). Samtliga familjebehandlingsprogram har utgångspunkt i ett socieologiskt perspektiv och syftar till att minska barnets normbrytande beteende genom beteendeterapeutiska principer och färdighetsträning. Föräldraskapsstöd så som exempelvis Cope, De otroliga åren och Komet syftar till att stärka föräldrars förmågor på olika sätt och kan handla om att stötta i gränssättning eller konfliktlösning men även gällande tillgänglighet för barnet och att hålla uppsikt (Socialstyrelsen 2021). Till ungdomen själv bör socialtjänsten enligt Socialstyrelsen (2021) erbjuda strukturerad, KBT-baserad beteende- och färdighetsträning som grundar sig i inlärningsteori, socialpsykologi och kognitiv psykologi. Syftet med insatsen är att utveckla alternativa beteenden, tankesätt och färdigheter och kan erbjudas både i öppenvård och på institution såsom HVB eller SiS. Färdigheter som tränas genom denna insats är till exempel självkontroll, problemlösning och konsekvenstänk (Ibid.). I de fall socialtjänsten bedömer att öppenvård inte är tillräcklig för att tillgodose behovet och åtgärder behöver vidtas för att minska negativa konsekvenser så kan placering med institutionsvård vara nödvändigt. Detta är något som enligt Socialstyrelsen bör övervägas noggrant eftersom det finns risk för negativ kamratpåverkan och förvärrad beteendeproblematik (Socialstyrelsen 2021).

I Socialstyrelsens kunskapsstöd för socialtjänsten (2020) beskrivs de insatser som kan vara aktuella vid de situationer då en ungdom redan befinner sig i en kriminell

gruppering och då benämns bland annat insatser som ska underlätta för dem som vill lämna en kriminell livsstil samt hur informationen om dessa behöver spridas. Det finns avhopparverksamheter som tillhandahåller det stöd som kan bli aktuellt då en individ vill lämna, exempelvis skydd i form av nytt boende eller samtalsstöd (Ibid.).

Sedan slutet av 2023 arbetar åtta myndigheter tillsammans för att etablera en gemensam samverkansstruktur, denna förkortas BoB som står för barn och unga i organiserad brottslighet. Strukturen syftar till att effektivisera arbetet med att motverka att barn och unga dras in i organiserad brottslighet. Detta genom att bland annat förstärka och utöka ett gott samverkansarbete, identifiera nya arbetssätt med målgruppen och sammanlänka arbetet med målgruppen på nationell, regional och lokal nivå (Socialstyrelsen 2021). Aktörer som ingår i arbetet är Socialstyrelsen, Polismyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Skolverket, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Brottsförebyggande rådet och länsstyrelserna.

Forskning har visat att det är liknande risk- och skyddsfaktorer som influerar ett barns inträde i organiserad brottslighet som vid annan kriminalitet, varpå liknande metoder kan nyttjas. RBM-modellen (risk, behov, mottaglighet), användandet av standardiserade risk- och behovsbedömningsmetoder samt de insatser som rekommenderas vid normbrytande beteende är därför de som Socialstyrelsen rekommenderar även vid arbetet med unga i gängkriminalitet (Socialstyrelsen 2021).

3 Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt kommer två teorier presenteras. Dessa teorier kommer senare användas för att förstå och analysera resultatet av denna scoping review. Teorierna som kommer presenteras är Thornberrys interaktionsteori samt Bronfenbrenners ekologiska systemteori. Gemensamt för dessa två teorier är att de förklarar hur sociala interaktioner och miljön individen befinner sig i påverkar beteende och utvecklingen. Genom att analysera resultatet utifrån dessa två teorier och perspektiv möjliggörs en djupare förståelse kring resultatets betydelse. De valda teorierna är relevanta för studiens syfte då de båda belyser att individers utveckling och beteende påverkas av sociala interaktioner och sociala institutioner på olika nivåer.

3.1 Interaktionsteori

Terence P. Thornberry har utvecklat en interaktionell teori om brottslighet. Grundläggande för teorin är en tanke om att människors beteende uppstår i social interaktion med andra människor och att mänskliga beteenden därför förklaras bäst med modeller som fokuserar på just den interaktiva processen (Thornberry 1987). Thornberry menar att teorin är interaktionell då den utvecklades utifrån antagandet att brottslighet och kriminella karriärer är ett beteendemässigt resultat av sociala interaktioner mellan individer och dess omgivning (Ibid.).

Enligt Thornberry anses mänskligt beteende vara ett resultat av sociala interaktioner. Thornberry hävdar att barn och unga inte genomgår en utveckling som är enkelriktad och som antingen leder till ett beteende som stämmer överens med samhällets normer och värderingar eller till ett kriminellt beteende. I stället menar Thornberry att barn och ungdomars beteende formas utifrån sociala interaktioner med andra individer och sociala institutioner (Thornberry 1987).

Teorin har rötter i Akers inlärningsteori och Hirschis teori om social kontroll. Akers inlärningsteori hävdar att det inte finns några medfödda impulser till att utveckla ett brottsligt beteende. I stället lärs detta beteende in på samma sätt som icke normbrytande och avvikande beteende lärs in. Hirschis kontrollteori hävdar att brottsligt beteende uppstår när kulturella och sociala restriktioner över individens beteende försvagas (Thornberry 1987).

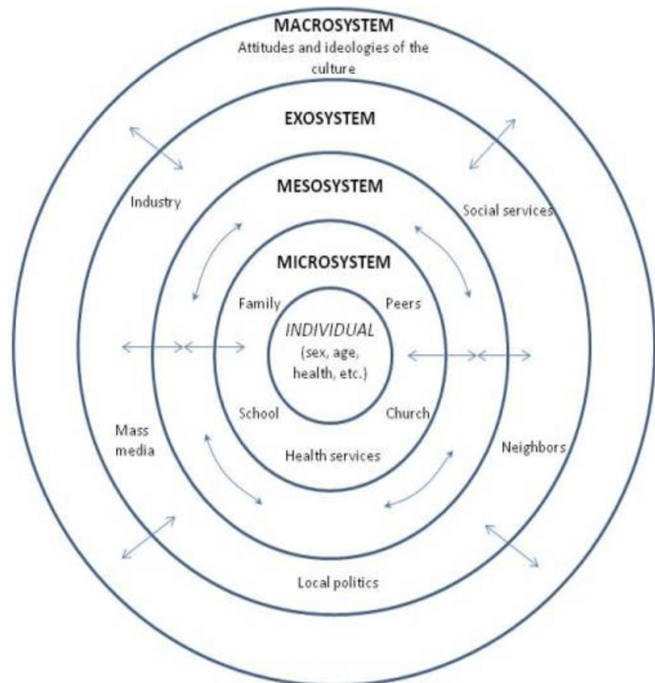
Thornberrys interaktionsteori är även inspirerad av Durkheims idéer om social kontroll. Enligt Durkheim är den huvudsakliga orsaken till brottslighet en brist på sociala begränsningar av individers beteenden. Till skillnad från Durkheim menar dock Thornberry att en brist på en sådan kontroll inte direkt leder till brottslighet utan han hävdar i stället att en försvagad kontroll kan öppna upp för ett större utbud av beteenden, däribland avvikande och normbrytande beteenden. Dessa kan i sin tur leda till bland annat brottslighet och kriminella karriärer (Thornberry 1987). Thornberry menar att teorin och de interaktionsmodeller som är en del av teorin ska besvara två huvudsakliga frågor. De ena handlar om hur sociala begränsningar över individers beteende försvagas och den andra frågan handlar om hur friheten ifrån dessa sociala begränsningar sedan leder individen in i brottsliga mönster (Ibid.).

Det finns omständigheter på flera nivåer som kan innebära försvagad kontroll över individens beteende bland annat anknytning till föräldrar och kamrater, individens inställning till skolan, attityder kring samhällets vedertagna normer och värderingar samt attityder till normer och värderingar som är avvikande. Anknytning till föräldrar, kamrater och skolan är det som primärt knyter an individen till samhällets gemensamma värderingar. Föräldrar och skolpersonal har en betydande roll för den sociala kontrollen över barn och ungas beteenden, de har stor möjlighet att leda bort dem från attityder som är normbrytande och avvikande (Thornberry 1987). Vid en försvagning av dessa relationer ökas individens frihet. När bandet till samhällets vedertagna normer och värderingar försvagas leder det till att individer till viss del befrias från dessa vilket i sin tur innebär att risken för normbrytande och avvikande beteenden ökar. Friheten från dessa sociala begränsningar kan leda till kriminellt beteende men för detta krävs det enligt Thornberry en interaktiv miljö där brottslighet utförs, lärs in och förstärks för att kriminella karriärer ska bli stadigvarande (Ibid.).

3.2 Ekologisk systemteori

Urie Bronfenbrenners ekologiska systemteori, även kallad utvecklings ekologisk teori, fokuserar på hur olika miljöer och sociala sammanhang har inverkan på en individs utveckling. Bronfenbrenner liknar den ekologiska miljön som alla utvecklas inom vid ryska dockor, där det inuti den stora finns en mindre och inuti den en ännu mindre. Bronfenbrenner organiserade utvecklingsorienterade rubriker enligt mikro, meso-, exo-, makro- och kronosystem. Detta till skillnad från tidigare teorier som främst utgått från ålder eller klassiska psykologiska processer (Bronfenbrenner 1979). Den innersta nivån, *mikrosystemet*, beskrivs som den närmaste och som den som har mest direkt påverkan på en individ. Mikrosystemet utgörs exempelvis av familjen, hemmet, klassrummet eller i forskningssammanhang i laboratoriet (Bronfenbrenner 1979). I mikrosystemet sker de mest konkreta och dagliga interaktionerna. *Mesosystem* förklaras som interaktionen och relationen mellan de olika mikrosystemen, exempelvis hur nära relationer samverkar och därigenom påverkar individens utveckling. En konflikt mellan föräldrar och lärare kan påverka barnets känsla av trygghet och därmed förmågan att prestera i skolan. Mesosystemet handlar om hur de olika miljöerna och sociala sammanhangen, som en individ är en del av, interagerar med och

påverkar varandra (Bronfenbrenner 1979). *Exosystem* berör ett eller fler större sammanhang som inte direkt involverar individen men där händelser i systemet ändå påverkar individen, exempelvis massmedia, föräldrars arbetsmiljö eller ett syskons skolklass. Enligt Bronfenbrenner (1977) är exosystemet en förlängning av mesosystemet och innefattar andra sociala strukturer såsom bostadsområde, politiskt styre och informella sociala nätverk. *Makrosystem* innehåller kulturella och samhällseliga värderingar, normer och lagar som kan ha påverkan på individens utveckling. Makrosystem skiljer sig från de andra systemen då det inte refererar till en specifik kontext som påverkar individen utan till övergripande mönster som lägger grunden för vad som pågår och konkret sker inom mikro-, meso-, och exosystemen (Bronfenbrenner 1977). Slutligen berör *kronosystem* tidsrelaterade faktorer som har inverkan på en individs utveckling, vilket kan innefatta både förändringar i individens liv och större förändringar på samhällsnivå (Bronfenbrenner 1979). Kronosystemet har ett fokus på förändringar, övergångar och livshändelser samt hur dessa påverkar individen över tid. Faktorer i kronosystemet kan exempelvis vara socioekonomisk status, anställning och familjestruktur. Bronfenbrenner har ett fokus på hur olika nivåer av omgivningen eller miljön, från de mest direkta omgivningarna till större samhällsstrukturer, påverkar individens utveckling (Bronfenbrenner 1977). I figuren till höger illustreras de olika systemen samt dess påverkan enligt Bronfenbrenners Socio-ekologiska modell av mänsklig utveckling (1979):

Enligt Bronfenbrenner är det av stor betydelse hur miljön uppfattas av individen snarare än hur den objektivt ser ut och utveckling är enligt honom inte något som sker isolerat i en individs inre, utan resultatet av komplexa interaktioner mellan individen och omgivningen på olika nivåer. De faktorer som finns omkring en individ och har en direkt påverkan kan

röra både aktiv interaktion och en exponering av faktorerna, vilka i sin tur inspirerar individen att genomföra liknande aktiviteter på egen hand (Bronfenbrenner 1979). En av de centrala idéerna i Bronfenbrenners teori är att utveckling är en dynamisk process där individen och dennes miljö konstant interagerar och påverkar varandra. Vidare beskriver Bronfenbrenner (1977) att det bör läggas särskild tyngd vid ekologiska övergångar under livsloppet eftersom dessa har stor betydelse i formandet av individen. Dessa övergångar inkluderar förändringar i individens roll samt händelser eller förändringar som sker hos eller i närheten av individen (Bronfenbrenner 1977).

4 Metod och metodologiska överväganden

I metodavsnittet beskrivs arbetets metodval vilket samt genomförandet av detta. Vidare kommer urvalsprocessen med tillhörande inklusions- och exklusionskriterier presenteras. Slutligen beskrivs etiska principer som har beaktats under arbetets gång samt förståelsen som funnits med och hur författarna har tagit hänsyn till denna.

4.1 Metodval

Metoden som använts i arbetet är en scoping review. Scoping review är en kvalitativ metod som används för att granska litteratur och ge en djupgående översikt av befintlig litteratur och forskning inom ett område (Arksey & O'malley 2005). Genom scoping reviews så påvisas mängden av befintlig forskning och detta kan exempelvis användas för att identifiera luckor och behov av ytterligare forskning inom ett område (Grant & Booth 2009). Scoping reviews har tidigare benämnts som "mapping reviews" och "scoping studies" men har utvecklats och definierats ytterligare sedan Arksey & O'malleys ursprungliga presentation av metoden (Peters et al. 2020). Ramverket för scoping reviews vidareutvecklades av Levac m.fl. och slutligen av Joanna Briggs Institute som beskriver metoden i en manual för evidensbaserade metoder. I manualen beskrivs det hur systematik, reproducerbarhet och transparens är av vikt när metoden används samt att alla forskningsmetoder bör följa metodologiska riktlinjer som publicerats i tydliggörande syfte. Det finns enligt Peters et al. (2020) situationer då systematiska översikter är mer passande än en scoping review, exempelvis när det finns ett behov av att undersöka effektiviteten av en viss intervention. Vidare beskrivs hur scoping reviews lämpar sig bättre när

syftet med forskningen är att bedöma och fastställa vilken kunskap som finns inom ett visst fält (Ibid.). Scoping kan även användas som underlag för att avgöra om en systematisk översikt behöver genomföras samt för att identifiera nyckelbegrepp och definitioner inom ett område.

Forsberg & Wengström (2015) benämner hur inhämtandet av information samt genomgången av denna kan ske genom ett flertal olika metoder. Då detta arbetes syfte är att beskriva kunskapsläget inom ett avgränsat område fann vi att en scoping review var den metod som var bäst lämpad för detta. Eftersom metoden inte har samma krav på kvalitetsgranskning av källorna som exempelvis systematiska litteraturöversikter så var det möjligt att inkludera annat material än enbart vetenskapliga, peer-reviewed artiklar i arbetet. Detta tillåter en mer omfattande bild och kartläggning av kunskapsläget inom det valda området (Peters et al. 2020). Scoping reviews har till skillnad från systematiska översikter ofta som mål att vara så omfattande som möjligt och avgränsas i stället genom de tidsramar och resurser som står till förfogande.

Arksey & O'Malley (2005) beskriver i sin artikel sex steg för att genomföra en scoping review. Dessa steg består av; 1. Identifiera forskningsfrågan, 2. Identifiera relevanta studier, 3. Urval av artiklar, 4. Kartläggning av data, 5. Sammanställa, summera och rapportera resultatet. Det sjätte steget handlar om konsultation, att författarna ska konsultera med andra forskare och experter. Detta steg är frivilligt och med hänsyn till tidsramen för uppsatsskrivandet kommer detta steg inte att genomföras.

Litteraturen som ligger till grund för arbetet är främst vetenskapliga artiklar och dessa har hittats genom sökningar på tre databaser: *PsychInfo*, *Sociological Abstracts* och *Criminology Collection*. Ett antal av de vetenskapliga artiklarna samt övrig litteratur som använts har hittats genom kedjesökningar. Sökprocessen har från start dokumenterats genom en söktabell samt en kartläggningstabell som presenteras i avsnitt 8.2 samt 8.3.

4.2 Tillvägagångssätt

Det första steget är att hitta och identifiera en forskningsfråga som sedan ska guida författarna i sökprocessen. Genom att ha en bredare forskningsfråga minskar risken

att i början av sökprocessen förbise artiklar som hade kunnat vara relevanta. Det är sedan viktigt att överväga vilka aspekter och delar av den valda forskningsfrågan arbetet ska fokusera på (Arksey & O'Malley 2005). Båda författarna ansåg att gängkriminalitet var ett viktigt och relevant ämne för socialt arbete, därför var detta ämne till en början utgångspunkten för att formulera syftet för arbetet. Gängkriminalitet är ett brett område som berör många olika aspekter, därför krävdes ett mer avgränsat syfte med definierade frågeställningar. Arbetet avgränsades till att fokusera på riskfaktorer för rekrytering till och medlemskap i gängkriminella nätverk. Idag utnyttjas fler och fler barn och unga i gängkriminella miljöer och därför avgränsades även arbetet till att undersöka riskfaktorerna för just denna målgrupp.

Nästa steg är att identifiera relevanta studier och litteratur som ska ligga till grund för arbetet. Detta kan tas fram genom sökningar i tidskrifter, referenslistor, på webbsidor samt i databaser (Arksey & O'Malley 2005). För att få en mer övergripande bild av det valda ämnet var sökningarna på databaserna till en början av en mer generell karaktär utan några specifika avgränsningar. Då arbetets huvudsakliga syfte var att undersöka ämnet i relation till barn och unga avgränsades sedan sökningarna i enlighet med detta. Litteraturen som främst använts i detta arbete är vetenskapliga artiklar som blivit kritiskt granskade av andra forskare, därför var peer-reviewed en avgränsning som gjordes i sökningarna på databaserna. Databaserna som använts för att söka efter vetenskapliga artiklar var *PsychInfo*, *Sociological Abstract* och *Criminology Collection*. PsychInfo och Sociological Abstract valdes då de tillhandahåller forskning som är relevant inom fältet socialt arbete. Eftersom det valda forskningsämnet knyter an till det kriminologiska fältet valdes Criminology Collection som en kompletterande databas.

I databaserna gjordes först ett antal testsökningar för att avgöra vilka sökord, fraser och sökkombinationer som gav de mest relevanta resultaten samt för att hitta användbara nyckelord. Sökorden och sökkombinationerna baserades på arbetets syfte och frågeställningar. Efter genomförda testsökningar valdes slutligen sökkombinationen "*juvenile delinquency*" AND *risk factors* AND *gang membership*. Denna sökning genomfördes sedan i samtliga tre databaser. Till en början lästes titlarna på samtliga resultat för att på så sätt avgöra vilka artiklar som

verkade vara intressanta för arbetet. I detta skede kunde även ett antal dubletter identifieras. Därefter lästes abstract på dessa artiklar, de artiklar som ansågs vara relevanta lästes sedan i fulltext. Det material som inte tagits från sökningarna på databaserna har hittats genom kedjesökningar. Detta gjordes genom att välja ut intressanta titlar från andra relevanta källors referenslistor som sedan lästes i fulltext. För att få fram artiklarna i sin helhet användes manuella sökningar på Google Scholar. I dessa sökningar har inte peer-reviewed varit ett kriterium för inklusion, detta för att få ett flerdimensionellt perspektiv på arbetet samt för att komplettera de använda vetenskapliga artiklarna.

4.4 Inklusion och exklusion

Det tredje steget i att genomföra en scoping review är att välja ut artiklar. För att kunna göra ett urval är det viktigt att hitta ett system som sällar ut de artiklar som inte anses vara relevanta. Detta kan göras genom att exempelvis formulera inklusions- och exklusionskriterier (Arksey & O'Malley 2005). Dessa kriterier utformades under sökprocessens gång samt utifrån lästa artiklars titlar, abstracts och nyckelord. Arbetets syfte och frågeställningar styr inklusions- och exklusionskriterierna (Segesten 2022).

Under läsningen av artiklar samt under urvalsprocessen uppmärksammades en stor variation gällande hur begrepp definierades och användes. Artiklarna använde sig av olika benämningar för kriminella gäng, exempelvis "street gangs", "youth gangs" eller endast "gangs". Med detta faktum i åtanke så har inklusion och exklusion av artiklar utgått från de gemensamma egenskaper och komponenter som stämt överens och därmed kunnat jämföras i arbetet. De gemensamma elementen gällande varaktighet, struktur och beteenden inom grupperna har jämförts och därmed varit avgörande för användandet av artiklar och tidigare forskning.

Det var till en början inte tydligt huruvida dessa olika benämningar kunde likställas med gängkriminella nätverk och i en del av artiklarna skrevs det mer generellt om att vara aktiv i ett kriminellt gäng. Ett inklusionskriterium för att dessa artiklar skulle väljas ut blev därför att författarens definition och användning av exempelvis *street gangs*, *youth gangs*, och *organized crime* skulle innefatta de kriterier som arbetet utgått ifrån och därmed överensstämma med målgruppen arbetet undersöker. Under ett senare skede av arbetsprocessen upplevdes dock inte

beskrivningarna i artiklarna vara så avvikande att de inte fallit inom ramen för den definition som används i detta arbete.

Ett flertal artiklar som framkom under sökningarna i databaserna valdes bort på grund av årtal då det fanns forskning som var mer aktuell och därför bedömdes vara mer relevant för arbetet. De artiklar som inkluderats i studien har publicerats mellan åren 2005-2020. Då denna scoping review har socialt arbete som huvudsakligt forskningsområde så valdes artiklar bort om de enbart utgick från en medicinsk inriktning.

Ytterligare avgränsning gjordes i de fall artiklarna utgick från en allt för smal kontext. Under urvalsprocessen identifierades en del artiklar som enbart fokuserade på ett specifikt område och en specifik målgrupp. Exempelvis artiklar med fokus på en särskild del av befolkningen bosatt i ett avgränsat område. Detta resulterade i att en del artiklar exkluderades från urvalet då författarna ansåg att de inte bidrog till en tillräckligt bred bild av det valda ämnet.

Till en början var tanken att studien skulle utgå från en svensk kontext. Under kartläggning av materialet uppmärksammades dock att tidigare forskning kring det valda ämnet till största del har genomförts på en internationell nivå. När artiklarna lästes i fulltext visade det sig dock att de riskfaktorer som togs upp till stor del stämde överens oavsett vilken geografisk kontext forskningen utgick ifrån, därför inkluderades artiklar som utgick från olika länder i studien.

Artiklarna som slutligen valdes var ämnade att ge en bred bild av forskningen på riskfaktorer hos barn och unga. När diverse teman identifierats i form av livsområden och nivåer så valdes slutligen en del artiklar som hade ett större fokus på exempelvis riskfaktorer i familjen eller inom umgänget, detta för att kunna beskriva riskfaktorerna på ett djupare plan inom varje område.

I detta arbete läggs fokus enbart vid riskfaktorer och inte skyddsfaktorer. Detta innebär inte att skyddsfaktorer inte spelar någon roll för det valda ämnet. Tvärtom har de en betydande inverkan för att förhindra avvikande beteende som kan leda till avvikande handlingar. Genom att identifiera de riskfaktorer som finns inom de olika områdena skapas en möjlighet att se vilka skyddsfaktorer som behövs förstärkas samt upprätthållas.

4.5 Analyismetod

Det fjärde och femte steget handlar om att kartlägga, sammanställa, summera och rapportera resultatet (Arksey & O'Malley 2005). Kartläggningen innebär att insamlad data framställs och tolkas genom att sortera och kartlägga materialet utifrån frågeställningar och teman. De insamlade artiklarna från databaserna och kedjesökningarna har under arbetets gång dokumenterats och kartlagts i en tabell där de har sorterats utifrån publiceringsår och författare, titel, syfte, metod samt huvudsakligt resultat. Detta gjordes för att få en överblick av den insamlade materialet med datan med syfte att analysera och tolka den för att sedan kunna förstå den bättre när teman och mönster skulle identifieras. Valda artiklar med författare och år, titel, metod, syfte samt huvudsakligt resultat presenteras i en tabell i bilaga 8.3. Utöver artiklarna från databaserna och kedjesökningarna har två kunskapsstöd från Socialstyrelsen, den litteratur som ligger till grund för ett av dessa kunskapsstöd samt en rapport från Brottsförebyggande rådet inkluderats i resultatet. Dessa presenteras inte i tabellen men har tagits i beaktande i kartläggningsprocessen och tematiseringen.

En scoping review syftar till att presentera en översikt av insamlade data. För att kunna presentera en redogörelse av befintlig litteratur krävs det någon slags analytisk ram eller tematisk konstruktion (Arksey & O'Malley 2005). Metoden som kommer att användas för att analysera det insamlade materialet är en innehållsanalys. Det som kännetecknar en innehållsanalys är att forskaren klassificerar data på ett systematiskt sätt för att på så vis identifiera teman och mönster. Den variant av innehållsanalys som kommer att användas är en latent innehållsanalys. Vid genomförandet av en latent innehållsanalys identifierar forskaren enheter som är meningsbärande, kodar olika kategorier samt identifierar och delar in resultaten i centrala teman (Forsberg & Wengström 2015). Efter att ha kartlagt information från artiklarna som hämtades på databaserna samt från artiklar och övrigt material som inhämtats genom kedjesökningar identifierades en del gemensamma mönster. Dessa mönster ligger till grund för de tematiseringar som kommer vara till hjälp för att presentera resultatet, dessa presenteras närmre i resultatavsnittet.

4.6 Forskningsetiska överväganden

Etiska diskussioner och överväganden har under studiens gång diskuterats mellan författarna. I Vetenskapsrådets bok ”God forskningssed” (2017) framkommer det att etiska riktlinjer och överväganden har en betydande roll för kvaliteten på forskningen samt dess genomförande. I litteraturen beskrivs det hur etik är en slags medveten, reflekterad och motiverad moral samt att det inte finns en direkt avgränsning för vad etik i forskningssammanhang innebär (Vetenskapsrådet 2017). *Forskningsetik* berör till stor del behandlingen av personer som medverkar i forskning samt hur skador eller kränkningar kan undvikas medan *forskareetik* berör frågor om själva forskningen, forskarsamhället och samhället i övrigt (Ibid.). Då detta arbete inte innefattar andra människors medverkan så har det sistnämnda, forskareetik, varit av större relevans under arbetsprocessen.

Den valda forskningsfrågan är ett ämne som berör och kan leda till åsiktsbildning. Detta har under arbetets gång diskuterats mellan författarna för att undvika att författarnas egna känslor och åsikter kring ämnet genomsyrat sökningarna och litteratururvalet. I Vetenskapsrådets bok beskrivs det att forskningsetiska överväganden till stor del handlar om att finna en godtagbar balans mellan diverse legitima intressen (Vetenskapsrådet 2017). Då metoden som använts i detta arbete är en scoping review så har andra människors direkta medverkan inte varit nödvändig på det sätt som vid exempelvis en intervjustudie, vilket har inneburit att samtycke inte behövt inhämtas av deltagande individer. Däremot har etiska överväganden gjorts gällande val av litteratur, formuleringar och bearbetning av andras material. Kvalitetskraven som benämns i Vetenskapsrådets text berör bland annat representativitet, generaliserbarhet, överförbarhet och transparens. Samtliga krav kan tolkas på diverse sätt men genom kontinuerliga diskussioner mellan författarna har en strävan efter god vetenskaplig kvalitet funnits under arbetets gång. Vidare så har metodlitteratur följts och metoden har enligt denna dokumenterats för att säkerställa en genomgående god kvalitet i de olika stegen. Enligt Vetenskapsrådet så kan kvalitetskravet i forskning förtydligas genom ett antal allmänna principer, bland annat så ska förutsättningar och utgångspunkter för en studie vara tydliga och motiverade. Vidare berör Vetenskapsrådet (2017) att ett arbetes syfte ska vara tydligt och den valda metoden behjälplig i att uppnå detta.

När forskning genomförs finns det fyra grundläggande etiska krav som bör följas för att forskningen ska vara etiskt försvarbar; *informationskravet*, *samtyckeskravet*,

konfidentialitetskravet och *nyttjandekravet*. Informations- och samtyckeskravet relaterar till varandra. Dessa krav handlar om att eventuella forskningsdeltagare måste få tydlig information om forskningen de ska delta i för att sedan kunna ta ställning till om de vill delta eller inte samt för informerat samtycke. Det ska tydligt framgå vilket syfte som forskningen har, metoden som kommer att användas, hur den insamlade datan förvaras samt vilka eventuella risker som finns. Det ska även läggas stor vikt vid frivillighet och att deltagaren har rätt till att ta tillbaka sitt samtycke. Konfidentialitetskravet innebär noggrannhet vid hantering av insamlade data och information, detta för att skydda de individer som deltar i forskningen. Nyttjandekravet innebär att den data och information som samlats in under forskningens gång endast får användas för forskningsändamål (Kalman & Lövgren 2019). Då denna studie utgår från forskning som redan är publicerad har de primära forskarna redan tagit dessa etiska övervägande och ställningstaganden i beaktande. Detta har under studiens gång diskuterats mellan författarna och den forskning som studien utgår från följer dessa nämnda etiska krav.

I anvisningarna om god forskningssed tas vetenskaplig oredlighet upp och plagiat benämns som den vanligast förekommande formen av detta (Vetenskapsrådet 2017). Med plagiat menas att en forskare presenterar texter, idéer, data eller resultat på ett sådant sätt att det framstår som forskarens egna trots att de tagits fram av någon annan. Detta kan i vissa fall räknas som stöld eftersom forskaren presenterat material som sitt eget, vilket kan ske medvetet eller oaktsamt. Genom noggrann källhänvisning och formuleringar som tydliggör var informationen ursprungligen kommer ifrån så har plagiering undvikits i arbetet och grundläggande principer enligt Vetenskapsrådets text har följts under arbetets gång.

4.7 Förförståelse

Inom hermeneutiken framhävs betydelsen av tolkande processer och de faktorer som kan komma att påverka framtida kunskapsinhämtning, bland annat vilken förförståelse som finns. Förförståelsen grundas i samlade kunskaper, erfarenheter och värderingar och anses inom hermeneutiken vara en betydande källa till kunskap. Förförståelse bör även ses som en eventuell felkälla då den kan komplicera kunskapsinhämtningen (Andreasson & Johansson 2020).

Förkunskaper kan styra vilken inriktning ett arbete får och även vilka beslut som tas under arbetets gång, vilket är något som tagits i beaktande under bearbetning av materialet. Genom att vara medvetna om förförståelsen så har de egna utgångspunkterna också tagits i beaktande, detta skapar en möjlighet för nya kunskaper som ifrågasätter förförståelsen (Ahrne & Svensson 2022).

Under arbetsprocessen har det funnits en medvetenhet om den förförståelse som burits med samt hur denna eventuellt har kunnat påverka tolkningar och förståelser av diverse begrepp. Andreason & Johansson (2020) skriver hur idéer om ett särskilt problemområde inte sällan växer fram ur en teoretisk förkunskap och förförståelse, vilket är fallet i detta arbete. Då den ena författaren haft praktik på en arbetsplats med den aktuella målgruppen så fanns en del kunskap redan från början och framför allt ett ursprungligt intresse, vilket också inverkade på ämnesvalet. En del av förkunskapen kom från föreläsningar och seminarier under utbildningen men även från praktikterminen och arbete med målgruppen därefter. Slutligen har förkunskapen från medias rapportering av fenomenet tagits i beaktande och diskuterats mellan författarna, detta för att valet av data ska ske på ett medvetet och inkluderande sätt.

Förkunskapen som funnits har setts både som en källa till kunskap och som en felkälla. Båda författarna fann ämnet gängkriminalitet bland barn och unga intressant och då det redan fanns insikt i ämnet blev det enklare att välja ett mer specifikt område att fokusera på. Genom medvetenhet om vilken förförståelse och förkunskap som fanns var det möjligt att förhålla sig kritiskt till denna under arbetets gång. I processen med att hitta den befintliga forskning som studien skulle baseras på diskuterades förförståelsen, detta för att undvika uteslutning av relevant material. Det hade annars funnits en risk att relevant material förbisetts då det avvek från den tidigare kunskapen som redan fanns. Genom att vara noggranna gällande ordval så har förhoppningen funnits att undvika en reproducering av negativa stereotyper så som en del framställs i media och genom att inkludera material från ett flertal källor så är författarnas strävan att presentera den befintliga forskningen på ett objektivet sätt utan värdeladdade ord och uttryck.

5 Resultat

I resultatavsnittet kommer tematiseringarna som identifierades under bearbetningen med det inkluderade materialet presenteras. Resultat av det valda materialet från databaserna och kedjesökningarna kommer sedan sammanställas och presenteras i löpande text. Därefter kommer resultatet analyseras med utgångspunkt i de två valda teorierna.

5.1 Tematiseringar

Efter att ha kartlagt det insamlade materialet från databaserna samt från de manuella sökningarna observerades en del gemensamma teman. Litteraturen presenteras nedan i enlighet med identifierade teman där riskfaktorer inom olika områden placerats under tillhörande rubriker. Resultatet presenteras på detta sätt då det ger en överblick av det insamlade materialets innehåll. De teman som identifierades var följande: *Samhällsrelaterade riskfaktorer, riskfaktorer i skolan, riskfaktorer i umgänget, familjerelaterade riskfaktorer och individrelaterade riskfaktorer.* *Kumulativ risk* var ytterligare ett gemensamt tema som observerades under kartläggningen.

5.1.1 Samhällsrelaterade riskfaktorer

Våld som utförs av gäng uppstår inte ur ett tomrum utan har visat sig vara mer förekommande i de områden som är utsatta. Gängmedlemskap, liksom rekrytering, kan fungera som ett skydd i socialt utsatta områden med låg social kontroll. Utsatta områden skapar även en situation där grupper i upplevt utanförskap gentemot det större samhället blir marginaliserade på grund av ekonomi, etnicitet och strukturell ojämlikhet. Den miljö som barn och unga befinner sig i har också påvisats kunna utgöra en riskfaktor för gängmedlemskap (De Vito 2019).

Smith, Zenta & Ferguson (2018) skriver i sin artikel om den påverkan som området en ungdom befinner sig i kan ha i relation till gängmedlemskap. I studien behandlas bland annat närområdets betydelse samt den plats där barn och unga växer upp. Samhällsrelaterade faktorer som kan ses öka risken för unga att gå med i och bli rekryterade till gäng kan innefatta bristande integrering, marginalisering, känslor av otrygghet samt den socioekonomiska statusen i området. Riskfaktorer i utsatta områden inkluderar en avsaknad av resurser, en högre brottsfrekvens, större tillgång till narkotika samt lågt samhälleligt engagemang (Ibid.). I socioekonomiskt utsatta

områden kan det även finnas en ökad närvaro av kriminella grupperingar vilket ökar risken ytterligare för att barn och unga ska komma i kontakt med redan gänginvolverade individer. Smith et al. (2018) beskriver att ungdomar som upplever att de har stöd från vuxna i närområdet samt känner sig trygga i samhället löper en mindre risk för att gå med i gäng. I städer och områden där det finns en stor otrygghet och instabilitet finns det även ökade möjligheter för kriminella organisationer att befästa och växa.

Ju äldre barn blir desto mer sannolikt är det att de blir negativt influerade av deras miljö. De miljörelaterade faktorer som har visat sig öka risken för gängmedlemskap har påvisats vara tillgänglighet eller upplevd tillgång till droger, att andra ungdomar i grannskapet begår brott eller är gängmedlemmar, låg gemenskap samt att den enskilde känner sig otrygg i bostadsområdet (Howell & Egley 2005; Andershed & Andershed 2019).

I Brås intervjustudie om skjutningar i kriminella miljöer (2019) framgår det att intervjupersonernas egna redogörelser om uppväxten ofta handlar om den sociala kontext som finns utanför familjen och skolan, däribland bostadsområdet. Ett antal deltagare i studien beskrev sina bostadsområden som något som avviker eller är annorlunda jämfört med det övriga samhället, detta härleds bland annat till en hög närvaro av kriminalitet. En intervjuperson beskriver sitt område så här:

Det är ingen optimal miljö, alltså ditt barn ska behöva gå igenom centrum till sin skola och behöva se folk som knarkar öppet. Bara det sätter en tanke i det här barnet. Det är normalt, det här. Och till slut, när det upprepar sig hela tiden, det blir en normal grej och det ska inte va en normal grej (Brå 2019 s. 26).

Enligt Brå (2019) beskriver flertalet av intervjupersonerna som bor i ett förortsområde att de själva internaliserar en negativ bild av detta område, vilket även är något de upplever att media och andra aktörer förstärker. En intervjuperson beskriver detta kopplat till inträde i kriminalitet på följande sätt:

De ser ingenting, de bor i områden där det ständigt skrivs om att de är dåliga: “det här är dåligt”, föräldrar säger “du har varit dålig”, socialtjänsten säger “du är dålig”. De får ju massa etiketter så de tänker

“okej, det här är min verklighet. Det här är min verklighet, det är så det ska vara” (Brå 2019 s. 26).

Forskning har identifierat varierande faktorer på samhällsnivå som ökar risken för att unga ska gå med i gäng och i utsatta områden har det påvisats finnas en gynnsam miljö för gäng att frodas i (Alleyne et al. 2014). Författarna nämner även det faktum att gängmedlemmar ofta kommer från områden som redan har etablerade gäng och högre kriminalitet bland ungdomar, vilket ökar risken för de unga som bor där att ansluta sig (Ibid.). Medlemmar som blir rekryterade i en ung ålder utvecklas och mognar inom gängets strukturer vilket kan orsaka en fortsatt involvering och ett engagemang som fortgår in i vuxen ålder (Alleyne et al. 2014). Det kan dock inte uteslutas att det är frånvaron av skyddande faktorer i dessa områden som bidrar till den ökade risken och inte endast förekomsten av områdesrelaterade riskfaktorer. Ett flertal av de områdesrelaterade riskfaktorer som identifierats är sammankopplade med individuella, familjerelaterade samt umgängesrelaterade riskfaktorer.

Enligt studien av Alleyne et al. (2014) kan det även finnas en risk för att ungdomar som inte är direkt involverade i gäng men befinner sig i närheten har en lika hög risk för att bli kontrollerade av poliser som de som är involverade. Det är även, enligt studien, ofta så att ungdomarna i närheten av gäng antas vara involverade. Detta kan enligt artikeln orsaka negativa känslor gentemot polis och därigenom öka risken för att ungdomarna söker sig till varandra då de har en gemensam nämnare (Ibid.). Artikeln tar upp begreppet ”motvilliga gangsters”, som är ett resultat av områden med hög gängnärvaro som lett till högre polisnärvaro och ungdomar som utifrån detta har en rädsla för att bli trakasserade eller utsatta av polis. I Brottsförebyggande rådets (2019) intervjustudie om skjutningar i kriminella miljöer skildras en upplevelse bland intervjupersonerna gällande att polisen enbart bryr sig om förörternas brottslighet och att detta leder till en upplevd maktutövning som är omotiverad. Deltagarna i studien beskriver att polisen ofta befinner sig i dessa områden för att personerna som befinner sig där ska kontrolleras. Detta medför en känsla av att polisen endast vill utöva makt snarare än att de är oroliga för det som pågår i området. Detta kan i sin tur leda till en uppfattning om att världen är en otrygg plats där det finns ett behov av skydd, vilket har visat sig kunna leda till att ungdomar går med i gäng just för att söka skydd eller utifrån negativa konfrontationer med polis (Alleyne et al. 2014). I artikeln beskriver författarna att

vissa sociala och miljörelaterade faktorer kan agera som utgångspunkter för ungdomars prosociala eller anti-sociala utveckling och att både område samt familj har stor betydelse för ungdomars involvering i gäng (Alleyne et al. 2014).

5.1.2 Riskfaktorer i skolan

Forskning har visat på att det finns en del riskfaktorer som på olika sätt har koppling till skolan, ett exempel är den enskildes egna skolprestationer. De riskfaktorer som identifierats i relation till detta är bland annat låga akademiska ambitioner, bristande engagemang för skolan, låg skolnärvaro samt dåliga prestationer i form av betyg och icke uppnådda resultat. Det har påvisats att dåliga skolprestationer i en del fall kan vara en bidragande faktor till normbrytande och avvikande attityder (Howell & Egley 2005; Andershed & Andershed 2019).

Det har visat sig att bristande skolprestationer kan leda till att barn och unga vantrivs i skolan, får negativa relationer till lärare och börjar uppvisa normbrytande beteende så som exempelvis hög skolfrånvaro. Vantrivsel och hög skolfrånvaro kan i sin tur leda till att den enskilde söker sig till kamrater eller andra personer som befinner sig i samma situation och delar samma normbrytande attityder. En sämre anknytning till skolan kan orsaka en känsla av misslyckande och frustration, vilket kan resultera i att ungdomar som redan innehar en sårbarhet vänder sig till andra sammanhang, såsom grupper där framgång framställs som mer lättillgängligt än via konventionella metoder (Alleyne et al. 2014). Detta har visat sig vara ytterligare en riskfaktor för att börja begå brott eller rekryteras in i ett kriminellt nätverk. På lång sikt kan detta innebära en svårighet för den enskilde att komma in på arbetsmarknaden, vilket kan vara en motivationsfaktor för att gå med i ett kriminellt gäng och begå brott mot ersättning (Socialstyrelsen 2020).

I Brottsförebyggande rådets (2019) intervjustudie om skjutningar i kriminella miljöer beskriver ett flertal deltagare att de har haft en skoltid som varit problematisk. En del av deltagarna hoppade av skolan tidigt och beskriver att det möjliggjort ett aktivt deltagande i kriminella miljöer. Problemen i skolan kopplas i intervjustudien till olika faktorer och händelser, en del intervjupersoner kopplar svårigheterna till att vara nyanländ i Sverige och ha därmed bristande språkkunskaper, andra kopplar det till dyslexi och inlärningssvårigheter. Oavsett

vad svårigheterna härleds till beskrivs det i studien ett missnöje gentemot det stöd som erbjudits av skolan och att detta inte har varit tillräckligt.

Skolan är en miljö där både ungdomar som inte har någon koppling till gäng och de som har det sammanstrålar, vilket enligt Gallupe och Gravel gör att det är en sannolik arena för rekrytering (Gallupe & Gravel 2017). En viktig faktor som avgör till vilken grad rekryteringen sker är just huruvida befintliga medlemmar i gäng får möjlighet att knyta kontakter med icke-gängmedlemmar. Dessa ungdomar får en fördelaktig position i att kunna påverka andra att gå med i gäng och har utifrån sin status en förmåga att utöva makt över jämnåriga (Ibid.). Då en stor del av tiden som ungdomar är som mest sårbara spenderas i skolan utgör skolan också ideala omständigheter för rekrytering och de som upplevs ha högre status ses också som eftersträvansvärda.

Studien som genomförts av Gallupe & Gravel (2017) visar att kamraters brottslighet har en större påverkan på en ungdoms egen brottslighet om dessa kamrater är populära och anses ha högre status. När någon intar en ledarroll i skolan och på så sätt syns och hörs mycket får de möjlighet att utöva makt gentemot sina jämnåriga och därigenom ha en större påverkan. Vidare benämner artikeln att tonåringar är mer benägna att anta normbrytande attityder och delta i destruktiva beteenden om de tror att vänner med högre status stöttar sådana attityder och beteenden. Skolan kan betraktas av många som en miljö där elever lär sig att internalisera prosociala attityder, men likväl är det en plats där ungdomar med normbrytande beteende kan uttrycka sin identitet (Ibid.). Trots att det finns relativt lite forskning som särskilt undersöker rekryteringsstrategier så påtalar artikeln att rekrytering ofta sker i en kontext där rekryterare och potentiella medlemmar delar en liknande social miljö. Enligt artikeln kan rekrytering liknas vid en förhandlingsprocess där det i vissa fall är så att potentiella medlemmar söker sig till befintliga medlemmar som sedan bedömer dennes lämplighet genom att identifiera tecken på pålitlighet. För att detta ska kunna ske krävs en viss överlappning mellan gängets sociala nätverk och de potentiella medlemmarnas sociala nätverk (Gallupe & Gravel 2017).

Det har påvisats att det finns faktorer som kan försvåra ett upprätthållande av social status i skolan för gängmedlemmar då det finns en högre risk för att de har hög skolfrånvaro eller hoppar av skolan. Därutöver talar mycket för att individer som

uppvisar normbrytande beteende, attityder och värderingar har en ökad risk för att hamna utanför prosociala nätverk och därigenom inte får någon större möjlighet att utöva makt gentemot andra jämnåriga under skoltiden (Gallupe & Gravel 2017). Det är däremot ett återkommande faktum att de relationer som skapas i skolan spelar en stor roll i ungdomars vänskapsrelationer utanför skolan, vilket även gör att de kan agera som både en riskfaktor och skyddsfaktor beroende på karaktären av dessa (Ibid.).

5.1.3 Riskfaktorer i umgänget

Umgänget har visat sig vara en möjlig riskfaktor för gängmedlemskap. Avvisande av vänner med prosociala beteende i de tidiga skolåren kan öka mottagligheten för inflytande från individer med antisociala och avvikande beteenden. Barn och ungdomar med egen beteendeproblematik knyter ofta an till varandra tidigt i barndomen och detta har visat sig vara ett mönster som fortlöper även under ungdomsåren. Om dessa kamrater dessutom begår brott eller är medlemmar i ett kriminellt gäng ökar risken för att den enskilde ska begå brott eller ansluta sig till gänget (Howell & Egley 2005). Att umgås med kamrater som har ett normbrytande beteende har visat sig vara förknippat med en fyra gånger så hög risk för att rekryteras till ett gängkriminellt nätverk jämfört med de barn och unga som spenderar tid med ett icke-normbrytande umgänge (Higginson et al. 2018).

Att ha problematiska kamratrelationer kan leda till att barn och unga upplever problem på ett flertal sätt. Det handlar dels om en känsla av att inte vara accepterad eller inte vilja upprätthålla prosociala kontakter och dels att de är utlämnade till att eller föredrar att umgås med antisociala kamrater. Med prosociala kamrater menas kamratgrupper som består av jämnåriga som inte har ett normbrytande beteende och dessa grupper har en tendens att stöta bort de barn och unga med normbrytande beteende från sin umgängeskrets. Därför väljer ofta dessa individer att umgås med andra individer med normbrytande beteende för att känna tillhörighet, vilket leder till att de själva utvecklar samt uttrycker fler av dessa beteenden. Dessa personer går miste om positiva influenser och kan därigenom få en ökad svårighet för att samspela med andra (Socialstyrelsen 2020; Higginson et al. 2018; Andershed & Andershed 2019).

Umgänget kan också ses som en riskfaktor när det gäller gruppsytryck. När barn och unga har hittat en tillhörighet och samhörighet i en kamratgrupp som delar normbrytande attityder kan gruppsytryck ses som en riskfaktor för att begå brott eller rekryteras in i en kriminell kontext. Ashton & Bassu beskriver i sin artikel att ett antal intervjupersoner uttryckt att de vid något tillfälle pressats av sina kamrater att begå brott eller delta i ett gängbråk. Andra beskrev att de också blivit tvingade eller manipulerade till kriminellt beteende och gängmedlemskap (Ashton & Bassu 2020).

Sambandet som studerats mellan en ungdoms umgänge och eventuella negativa egenskaper i umgänget har visat sig vara en riskfaktor för att gå med i gäng, men också för upprätthållandet av detta. När en ungdom spenderar mycket tid med andra som uppvisar negativa eller anti-sociala attityder och beteende så begränsas och förhindras eventuella prosociala relationer (O'Brien et al. 2013; Andershed & Andershed 2019). Umgänge och vänskapsrelationer har en betydande roll i formandet av attityder och beteende hos individer men framför allt i åldern då barnet blir tonåring. O'Brien et al. (2013) beskriver att medlemskap i en grupp där normbrytande eller kriminellt beteende är socialt accepterat ytterligare förstärker risken för djupare involvering och framtida förstärkt negativt beteende, detta då det inte blir ifrågasatt utan tvärtom hyllat eller förknippat med status.

5.1.4 Familjerelaterade riskfaktorer

Föräldrar har en betydande roll i barns liv, det är positivt och en skyddande faktor för barn deras utveckling att ha en god och kärleksfull relation till sina föräldrar. Om relationen till föräldrarna i stället präglas av konflikter, brist på stöd och intresse samt försummelse finns det en stor risk för att barnet utvecklar ett normbrytande beteende. Att ha en negativ hemmiljö och en negativ relation till föräldrarna har visat sig utgöra en dubbelt så hög risk för gängmedlemskap (Higginson et al. 2018; Socialstyrelsen 2020; Andershed & Andershed 2019).

Brister inom familjen har påvisats vara en faktor som kan öka risken för gängmedlemskap. Dessa brister berör både familjesammansättning, relation till familjen, uppfostran samt föräldrarnas förmågor. Avsaknad av trygga och stadigvarande primära anknytningspersoner som av olika anledningar inte kan ge tillräckligt med stöd eller försäkra en bestående omsorgsfull relation kan leda till en

känsla av hopplöshet och en rädsla av att bli ensam. Detta kan leda till att barn och unga söker sig till andra personer utanför den egna familjen för att hitta stadigvarande relationer samt för att få känna tillhörighet, exempelvis i umgänget eller just hos kriminella gäng som har en stark sammanhållning (De Vito 2019; Alleyne et al. 2014; Andershed & Andershed 2019).

Gängmedlemmar blir som en ny familj för individerna, ett nytt sammanhang där det finns starka band. Det kriminella gänget ersätter den ursprungliga familjen som på olika sätt varit bristande. Barn och unga som saknar en trygg bas söker ofta efter något annat som kan fylla det tomrummet av kärlek, respekt, tillgivenhet och uppmärksamhet som bildats under uppväxten (De Vito 2019). I de familjer där det saknas trygga familjevärderingar, där minst en förälder är frånvarande eller där barn och unga blir exponerade för våld och trauma söker sig ofta barnet till kamrater som blir en slags ersättningsfamilj (De Vito 2019; Garbarino et al. 2020).

Föräldraförmågor och färdigheter som har visat sig innebära en ökad risk för gängmedlemskap och kriminalitet bland barn och unga är exempelvis; brist på tillsyn och engagemang, att vara för inkonsekvent eller vara alltför disciplinerande samt försummelse (Ebensen et al. 2009). Det har även visat sig att avvikande beteenden och egenskaper ofta uppstår ur en dysfunktionell familj. En miljö som fostrar kriminella attityder och uppvisar acceptans för normbrytande beteende ökar också risken för att unga ska bli involverade i gäng och i de situationer då unga ser till sina föräldrar för vägledning och stöd men inte får detta lämnas de sårbara för att ta emot detta stöd från fel personer (Alleyne et al. 2014; Howell & Egley 2005; Andershed & Andershed 2019).

Flertalet deltagare i Brottsförebyggande rådets (2019) intervjustudie om skjutningar i kriminella miljöer beskrev att en svag koppling till familjen inneburit att mycket tid under uppväxten spenderats utan en vuxens uppsikt. De beskrev att ohållbara familjesituationer lett till känslor av en vilken tillvaro. En av deltagarna beskriver att han under sina tonår inte hade möjlighet att bo hemma utan fick bo hos olika vänner. En annan deltagare beskriver att han inte hade en bra relation och kontakt med föräldrarna och blev därför uppfostrad av sina syskon.

Sårbarheten för att rekryteras kan öka i de fall barn har separerats från sina familjer just utifrån det faktum att unga söker sig till grupper där de känner tillhörighet

(Garbarino et al. 2020). Därutöver ökar risken eftersom barnen inte har föräldrafigurer vilket gör att de går miste om adekvat stöd och resurser, detta kan orsaka att ungdomarna känner att de inte har något annat val än att gå med i gäng för att kompensera frånvaron av stöd (Ibid.).

Ytterligare en riskfaktor som påvisas i litteraturen är om föräldrarna har ekonomiska svårigheter och låg utbildningsnivå. En bristfällig ekonomi kan genom att föräldrarna upplever stress, arbetslöshet och begränsningar av både sociala och emotionella resurser också påverka den unges risk för att utveckla ett normbrytande beteende. Vidare beskrivs föräldrars psykiska ohälsa vara en faktor som kan ha inverkan på barn och ungas utveckling av normbrytande beteende, detta eftersom ett dåligt psykiskt mående hos föräldrar kan försvåra samspelet gentemot barnet på ett flertal sätt. Om en förälder lider av depression finns en risk för att deras känslomässiga tillgänglighet försvagas samt att det inte finns energi för att engagera sig i barnet, vilket i sin tur kan leda till brist i tillsyn och ovetskap om vad ungdomen gör på exempelvis fritiden (Andershed och Andershed 2019; O'Brien et al. 2013).

I Brottsförebyggande rådets (2019) intervjustudie om skjutningar i kriminella miljöer framkommer det att ekonomiska svårigheter i familjen är en faktor som kan leda barn och unga in i den kriminella miljön. En deltagare beskriver sitt inträde relaterat till detta så här:

Bodde hemma hos morsan. Mamma är sjuk, pappa jobbar arton timmar för att vi ska kunna tjäna ihop dom här pengarna för att vi ska ha det bra hemma, vi ska ha mat på bordet. Vi var flera bröder, systrar som bodde hemma. Kom in i det här [kriminalitet] i sextonårsåldern, började se upp till dom andra. Du vet, klockor, kedjor, pengar, tjejer, som alla andra (Brå 2019 s. 25)

Brister och problem under uppväxten visar sig i studien vara ett skäl till att barn och unga söker efter pengar och status. Detta kan härledas till att de har vuxit upp med ekonomiska svårigheter i familjen (Brå 2019). En av intervjupersonerna i rapporten beskriver inträde i kriminella miljöer kopplat till detta på följande vis:

Andra tycker ju det är skithäftigt [med dyra kläder och accessoarer], dom kanske ser upp till en, speciellt om det är lite yngre killar. Dom ser alla dom här kläderna, märkeskläderna och dom tycker självklart att det är

coolt, dom vill också ha det. Och så får man inte glömma att man kommer från väldigt fattiga förhållanden från början. Jag har aldrig varit i en familj där vi haft pengar, utan mamma var ensamstående, styvpappa alkoholist och allt det här runt om, så jag har ju aldrig haft det som andra barn haft. Dom har ju haft mobiler, iPods och sådant, men jag har ju alltid fått sno helt enkelt. Så att det var ju mycket alltså för att kompensera för det man inte haft i barndomen (Brå 2019 s. 30).

5.1.5 Individrelaterade riskfaktorer

Det finns en stor del forskning som fokuserat på individuella faktorer för att ingå i gängmedlemskap. Ofta har ett fokus i forskningen legat på ålder vilket det visar på att ungdomar är den målgrupp som är mest sårbar för att gå med i gäng (Smith et al. 2018). Smith et al. (2018) påtalar det faktum att kända riskfaktorer som undersökts i amerikanska studier till stor del överensstämmer med de som framkommit i ett europeiskt sammanhang. Faktorer på individnivå kan innefatta tidigare kriminalitet, normbrytande attityder och en positiv inställning gentemot kriminalitet. Howell & Egley (2005) menar att vägen till gängmedlemskap för de ungdomar som löper hög risk i vissa fall börjar redan i den tidiga barndomen med bland annat individuell beteendeproblematik. Detta leder sedan till brottslighet i senare barndom följt av gängmedlemskap i tidiga tonår och sedan högre sannolikhet att begå grövre brott under ungdomsåren.

Individuella riskfaktorer såsom upplevelser av emotionell stress i barndomen eller att ha bevittnat våld kan ha en stor inverkan på ett barns tankar om sig själv samt sin omgivning. Garbarino et al. (2020) uppmärksammar hur liknande sårbarhetsfaktorer kan finnas hos barn som blir rekryterade i krig och de som rekryteras av kriminella nätverk. Likt barn som blir rekryterade till att bli soldater så kommer barn som rekryteras till gäng ofta från utsatta områden både gällande ekonomiska förutsättningar och låg utbildningsnivå. Ytterligare en individrelaterad riskfaktor är strävan efter god ekonomi och att detta kan locka unga till gängen, särskilt i de fall då den unge tänker att det inte finns några andra alternativ för att uppnå detta. Strävan efter god ekonomi kan även ses som en individuell motivationsfaktor för att begå brott mot ersättning (Garbarino et al. 2020; Howell & Egley 2005).

Även O'Brien et al. (2013) beskriver att negativa livserfarenheter under barndomen, särskilt erfarenheter av våld, även kan ses utgöra en risk för våldsamt beteende under tonåren. Kubik, Docherty och Boxer (2019) skriver att unga som upplever fysiskt våld under barndomen också är mer benägna att acceptera och använda sig av det i framtida relationer. Artikeln benämner att kopplingen mellan upplevt trauma under barndomen och den ökade risken för att gå med i gäng bör studeras utifrån möjligheten att kunna förhindra detta om negativa uppväxtförhållanden adresseras under ett tidigare stadie i livet. Att förhindra involveringen i gäng hade reducerat risken för våldshandlingar, rättsliga kostnader och de beteendeproblem som kan ses vara konsekvenser av detta (Kubik et al. 2019). I studien som genomförts av nämnda författarna har det påvisats att fysiskt våld under barndomen även innebär ökade risker för en stor mängd problem i tonåren, bland annat alkohol- och drogrelaterad problematik. Vidare benämner författarna att negativa erfarenheter i barndomen kan leda till en framtida mistro gentemot vuxna och myndigheter samt att det kan ske en externalisering av de negativa känslorna som burits med sedan uppväxten. I artikeln framgår det att ungdomar som upplevt fysiskt eller sexuellt våld har en fyra gånger så hög risk för att ansluta sig till gäng än de som inte gjort det (Kubik et al. 2019).

Internationell forskning har upprepade gånger påvisat hur ungdomar som är en del av ett gäng också står för en majoritet av den sammanlagda kriminaliteten i flera länder. Studier som genomförts visar på att ungdomar som ingår i gäng också i hög utsträckning begår fler brott än andra jämnåriga och att det ofta finns riskfaktorer som ligger bakom rekryteringen av dessa individer. Barn och unga som begår mindre allvarliga brott tidigt i livet och använder droger har påvisats löpa en högre risk att rekryteras till gängkriminella nätverk (Howell & Egley 2005; O'Brien et al. 2013).

Statistiskt sett är normbrytande beteende i tidig barndom den starkaste riskfaktorn för fortsatt normbrytande beteende. Detta kan bero på att ett normbrytande beteende har utvecklats till att vara det enda användbara sättet för barnet eller den unge att bete sig på (Socialstyrelsen 2020). Forskning har visat på att det finns psykologiska faktorer som är förknippade med gängmedlemskap. Normbrytande beteende och psykologiska riskfaktorer så som låg självkontroll och impulsivitet ökar

sannolikheten för att barn och unga ska gå med i eller rekryteras till ett kriminellt gäng. Antisociala och normbrytande tendenser så som exempelvis olydnad, impulsivitet och fysisk aggression hos barn har visat sig vara starkt förknippade med en högre risk för gängmedlemskap och brottslighet senare i tonåren (Staff et al. 2015; Higginson et al. 2018). Andershed och Andershed beskriver att impulsivitet hos unga utgör en högre risk vid boende i ett område med låg ekonomisk status jämfört med ungdomar som bor i samma område men inte är impulsiva (Andershed & Andershed 2019).

Barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) så som exempelvis ADHD eller Autism samt individer med intellektuell funktionsnedsättning (IF) kan ha en ökad risk för att utveckla ett normbrytande beteende. Intellektuella funktionsnedsättningar avser främst en lindrig intellektuell funktionsnedsättning men omfattar även individer som begåvningsmässigt ligger precis ovanför gränsen för IF och som i Socialstyrelsens rapport beskrivs ha svag teoretisk begåvning (Socialstyrelsen 2021; Andershed & Andershed 2019). Enligt rapporten är detta en grupp som bör uppmärksammas mer än den gör i dagsläget. Det är dock viktigt att understryka att det, likt hos alla barn och unga, handlar om ett samspel av olika faktorer hos individen, i familjen och i andra sammanhang som skapar denna ökade risk för att utveckla normbrytande beteende.

Gällande NPF-diagnoser samt intellektuella funktionsnedsättningar så påtalas det faktum att ett flertal har utmaningar inom fler än ett diagnosområde trots att alla kriterier för en diagnos kanske inte är uppfyllda. Därutöver förekommer diagnoserna trotsyndrom och uppförandestörning ofta samtidigt vilket ökar risken för kriminalitet (Socialstyrelsen 2021). Ett flertal av de svårigheter som kännetecknar ADHD, autism och intellektuell funktionsnedsättning har en inverkan på individens beteende där utmaningar med exempelvis impulsivitet, uppmärksamhetsstörningar, bristande självkontroll eller svårigheter med att tolka andra människor kan leda till sårbara och riskfyllda situationer (Ibid.). Vidare påtalar Andershed och Andershed (2019) att en nedsatt förmåga att kunna följa regler, hantera aggressivitet, bedöma andras tillförlitlighet samt svårigheter att se konsekvenser av sina handlingar kan innebära ytterligare risker i normbrytande sociala umgängen.

En funktionsnedsättning kan skapa sårbarheter inom fler områden än endast sociala, bland annat finns en ökad risk för skolrelaterade problem och en svag anknytning till skolan hos individer som har NPF eller IF. Diagnoserna kan medföra inlärningssvårigheter vilket kan visa sig genom icke-uppnådda kunskapsmål och underkända betyg, framför allt om barnet inte får tillgång till nödvändiga anpassningar och resurser. Vidare kan skolrelaterade problem beröra hög frånvaro, mobbning, samt konflikter med skolkamrater och lärare (Socialstyrelsen 2021).

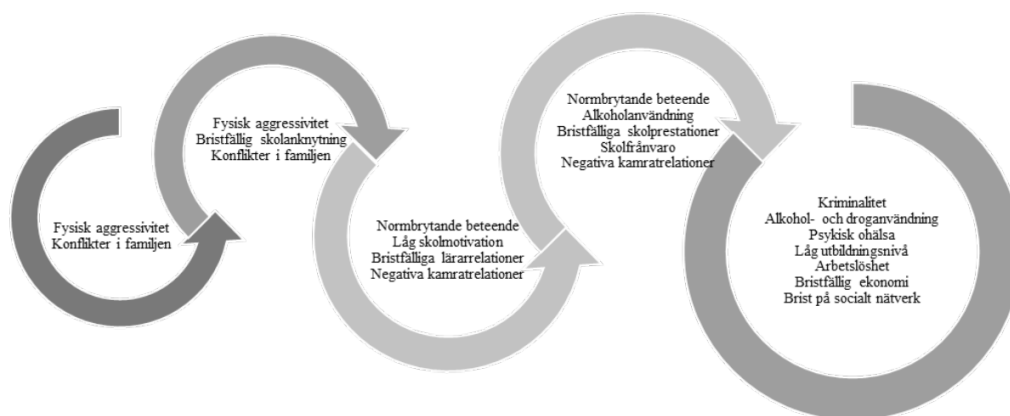
Enligt Leverso et al. (2015) så finns det både sociala och kognitiva faktorer som banar vägen för framtida och upprepad kriminalitet bland redan dömda ungdomar. I studien som genomförts framkommer att det finns ett starkt samband mellan impulsivitet och kriminellt beteende, detta oavsett ålder. Vidare benämner denna artikel hur mottaglighet för gruppsytryck kan vara en riskfaktor samt externa faktorer så som mängden stöd från omgivningen. Tonårstiden är en period då både psykologisk, social, biologisk utveckling och förändring sker och enligt Leverso et al. (2015) är detta även den period då individer har störst sannolikhet för att begå brott. De faktorer som enligt artikeln kan ses öka risken för ungdomar att bli involverade i kriminalitet handlar om en avsaknad av långsiktigt tänkande, ökad mottaglighet för gruppsytryck, bristande uppfattning om risker och slutligen impulsivitet (Ibid. 2015).

Gällande svårigheter med framtidsorientering så kan detta innebära att det finns en bristande förmåga att tänka på händelser ur ett långsiktigt perspektiv, vilket kan göra att negativa konsekvenser bortses från. Begränsad livserfarenhet kan även orsaka svårigheter för tonåringar att tänka längre fram i tiden. Artikeln benämner en studie där ungdomar tillfrågats om de hellre hade fått en mindre summa pengar dagen därpå eller en större summa några dagar senare och majoriteten valde det förstnämnda, vilket kan visa på benägenheten att se saker ur ett kortsiktigt perspektiv (Leverso et al. 2015).

5.1.6 Kumulativ risk

Forskning visar på att det finns en kumulativ risk när det gäller riskfaktorer för medlemskap i gängkriminella nätverk. Enligt Socialstyrelsens kunskapsstöd om att bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende (2020) ska socialtjänsten vid riskbedömningar ta hänsyn

till faktorernas egenskaper i form av debut och varaktighet, allvarlighetsgrad, frekvens och dess kumulativa effekter. Med kumulativa effekter menas huruvida en riskfaktor eller riskbeteende ökar risken för och leder till ytterligare riskfaktorer. Exempelvis kan en ung persons individuella egenskaper såsom hyperaktivitet och impulsivitet leda till svårigheter i skolan och en sämre skolanknytning, som även det är en riskfaktor (Socialstyrelsen 2020). Vidare så visar Andershed och Andershed (2019) att en kumulativ risk kan illustreras enligt figuren nedan:

Andershed och Andershed (2019) beskriver att kumulativ risk innebär en stegvis ansamling av riskfaktorer som därmed gör det svårare och svårare att ta sig ur situationen. Figuren ovan visar hur normbrytande beteende även ökar risken för ytterligare psykosociala problem på mer än en nivå och detsamma gäller då det finns ett större antal skyddande faktorer (Ibid.).

Individuella egenskaper i tidig barndom, så som aggression, trots och olydnad har i många fall visat sig vara en produkt av dysfunktionella familjeförhållande, detta särskilt i utsatta områden. Det finns en sannolikhet att dessa beteenden kommer att leda till att prosociala kamrater väljs bort, detta ökar sannolikheten för att den enskilde drar sig till avvikande kamratgrupper vilket i sin tur kan leda till ökad risk för brottslighet i senare barndom eller tidiga tonåren (Howell & Egley 2005). Det har visat sig att ogynnsamma förhållanden på samhällsnivå, brister i familjen och individuella beteenden och egenskaper så som aggression och impulsivitet kan leda till problem i barndomen. Vidare så ökar dessa faktorer i kombination med varandra också sannolikheten för tidig debut i brottslighet samt medlemskap i gängkriminella nätverk (Ibid.). I artikeln av Alleyne et al. (2014) konstateras det faktum att

sannolikheten för att bli involverad i kriminella gäng ökar när det finns riskfaktorer från ett flertal områden och att dessa har en kumulativ effekt.

Ett flertal studier har identifierat ett antal variabler som *statiska* och *dynamiska* faktorer som associeras med ungdomsbrottslighet samt våldsam brottslighet varav artikeln av O'Brien et al. (2013) gjort en uppdelning av dessa faktorer. I artikeln identifierades följande fem områden; *individ, familj, umgänge, skola* och *samhälle*. Även Andershed och Andershed (2019) framställer hur faktorer inom de olika områdena påverkar vilka villkor och förutsättningar den unge får, detta i kombination med agerandet hos individen i respektive kontext.

Riskfaktorerna inom samtliga områden har visat sig föregå ungdomsbrottslighet samt innebära en ökad risk för gängtillhörighet i senare tonår (Ibid.). Trots att riskfaktorer kan identifieras inom samtliga områden så varierar betydelsen av faktorerna beroende på område och enligt studien av O'Brien et al. så väger riskfaktorerna inom individ, familj och umgänge tyngre än de inom skolan och område när det handlar om ökad risk för att gå med i ett gäng (O'Brien et al. 2013). Forskningen som benämns i artikeln talar för att det sällan beror på endast en faktor som gör att unga går med i gäng utan att det ofta handlar om ett flertal faktorer som samverkar.

I Brottsförebyggande rådets (2019) intervjustudie om skjutningar i kriminella miljöer framgår det att några av deltagarna sökt sig till kriminella sammanhang då det finns en vilja att vara någon. Denna någon är inte sällan en individ som redan är aktiv i det kriminella sammanhanget. Det beskrivs att barn och unga ser upp till de som är äldre, en deltagare i studien beskriver detta på följande vis:

Det är mycket "ja men han är tuff i området. Han är ju kändis, fan jag vill också va en av hans kompisar, spelar ingen roll om han är tio år äldre än mig. Jag skulle jättegärna vilja umgås med han". Det var ju det här, se upp till en förebild, kicken och återigen, för mycket fritid. För mycket fritid och för lite att göra (Brå 2019 s. 30)

I ett flertal forskningsartiklar benämns begreppen *push* och *pull-faktorer*. Dessa begrepp används för att beskriva processerna som är involverade i individers beslut att gå med i gäng (O'Brien et al. 2013). Push-faktorer förklaras som externa faktorer som kan ses som drivande i processen, exempel på dessa skulle kunna vara behov

av skydd eller att efterfölja en familjemedlem eller vän som redan är involverad i gäng. Pull-faktorer däremot är interna faktorer som är lockande för utomstående så som önskan om pengar, status eller spänning. Vidare benämns särskilda dragningsfaktorer vara förväntningar om status, identitet och tillhörighet (Ibid.). En del barn och unga ansluter sig till gäng då de upplever sig vara i behov av skydd och det finns en föreställning om att ett gängmedlemskap kan erbjuda detta (Howell & Egley 2005).

Likt O'Brien et al. (2013) så beskriver även Andershed och Andershed (2019) hur riskfaktorer kan delas in i olika kategorier, bland annat för att underlätta det praktiska arbetet med målgruppen. En indelning som beskrivs av författarna är den som görs där riskfaktorer och skyddsfaktorer, delas in i *direkta* (proximala) och *indirekta* (distala) faktorer. Proximala faktorer är de som har en mer direkt relation till det uppvisade normbrytande beteendet, så som personlighetsdrag. Distala faktorer beskrivs ha en mindre direkt påverkan på individens utveckling av normbrytande beteende, exempelvis föräldrars utbildningsnivå som i sin tur kan inverka på deras uppfostringsstrategier och sedan relateras till barn och ungas beteendeutveckling (Andershed & Andershed 2019).

Beteenden som är normbrytande kan leda till negativ respons från andra i den enskildes närhet vilket i sin tur kan leda till svårigheter att finna positiva relationer som är varaktiga. I dessa fall söker sig därför den enskilde till andra människor som har samma normbrytande attityder och beteende vilket också kan ses som en faktor som ökar risken för att den enskilde anammar fler och fler av dessa attityder (Socialstyrelsen 2020).

5.2 Analys

Resultatet visar på att det finns identifierade riskfaktorer inom ett flertal områden och på olika nivåer. Riskfaktorer har påvisats inom familjen, skolan, umgänget, hos individen själv men även inom samhället i stort. Thornberry menar, som tidigare nämnt, att framtagna interaktionsmodeller ska besvara frågorna om hur den sociala kontrollen över individers beteenden försvagas samt hur denna försvagning sedan leder individen in i ett brottsligt beteende. För att besvara dessa frågor menar Thornberry att det främst är givande att se över individens anknytning till föräldrar, umgänge, skolengagemang, tro på de normer och värderingar som gemensamt finns

i samhället samt antagande av avvikande värderingar och beteende. Dessa områden är enligt Thornberry (1987) kärnan i teorins interaktionsmodeller då han har funnit att dessa områden är starkt relaterade till brottsligt beteende, vilket stämmer överens med resultatet i denna scoping studie.

I enlighet med Bronfenbrenners ekologiska systemteori går det att förstå hur riskfaktorer inom olika system och nivåer kan ha en stor påverkan på huruvida en ungdom blir involverad i gängkriminalitet. Vidare beskriver Bronfenbrenner (1977) att ekologin av mänsklig utveckling, alltså studerandet av den ömsesidiga anpassningen mellan en föränderlig mänsklig organism och dess föränderliga omgivning under livsloppet, påverkas av relationerna inom och mellan dessa miljöer och sammanhang (Bronfenbrenner 1977). I Bronfenbrenners teori är begreppet "miljö" avsevärt bredare och mer varierande än det som brukar förekomma inom psykologi och utvecklingspsykologi, eftersom det även tar hänsyn till interaktionen mellan miljöerna. Utifrån ett utvecklingsekologiskt perspektiv kan ett barns uppväxt och de sammanhang där barnet eller den unga interagerar dagligen ses som en del av mikrosystemet. Om ett barn växer upp i en familj där våld används och accepteras eller där kriminalitet och/eller missbruk förekommer så kan individens benägenhet att vända sig till vuxna för stöd påverkas, vilket kan leda till att barnet eller den unge söker sig till gäng för att känna tillhörighet eller få skydd (Bronfenbrenner 1977).

Enligt Bronfenbrenners teori spelar exempelvis vänner, som finns inom mesosystemet, en mycket stor roll i ungdomars utveckling (Bronfenbrenner 1977). Beroende på vilka normer och värderingar som finns inom umgänget kan beteenden förstärkas och upprätthållas. Vidare kan klass och kultur, däribland föräldrars ekonomiska möjligheter som är delar av makrosystemet, ses som viktiga faktorer gällande barn och ungas möjligheter att delta i fritidsaktiviteter och därigenom skapa och upprätthålla prosociala relationer. Resultatet visar på att en brist på prosociala kamratrelationer kan utgöra en större risk för gängmedlemskap hos barn och unga då det ökar mottagligheten för inflytande från personer som uppvisar avvikande beteende och attityder. Resultatet visar även att de som inte har förutsättningar eller möjligheter att skapa prosociala relationer ofta söker sig till umgängen som uppvisar normbrytande och antisociala beteenden, detta leder till att barn och unga går miste om de positiva influenser som följer av ett prosocialt

umgänge (Howell & Egley 2005; Higginson et al. 2018; Socialstyrelsen 2020; Andershed & Andershed 2019).

I resultatet går det även att utläsa att frånvaro av skyddande faktorer i närsamhället, vilket exempelvis kan vara avsaknad av fritidsgårdar, fritidsaktiviteter, samhällelig trygghet och andra arenor för att knyta prosociala kontakter bidrar till en ökad risk. Avsaknaden av dessa skyddande sammanhang går att koppla till exosystemet i Bronfenbenners teori där han beskriver att barn och unga kan påverkas negativt av det som sker i dess närhet, trots att de inte är direkt involverade (Bronfenbrenner 1979). Kopplat till detta arbete kan det exempelvis handla om att beslutsfattare inom kommunen fattar beslut om att dra ner på resurser som kan finansiera dessa skyddande faktorer. I indirekta miljöer omkring barn och unga kan det skapas nyttiga och stödjande relationer, men vid brist på exempelvis fritidsgårdar, mentorer och stödjande samhällsprogram så lämnas barn och unga att söka stödet på andra håll.

Enligt resultatet kan brister i familjrelationer vara en riskfaktor för att ingå i gängmedlemskap. Att inte ha en trygg anknytning till sina föräldrar kan leda till att barn och unga söker sig till andra sammanhang och gemenskaper utanför den egna familjen. Det har också påvisats att normbrytande och avvikande attityder kan uppstå ur en icke fungerande familj. Barn och unga som inte har närvarande föräldrar kan gå miste om det stöd och de resurser som behövs för att leda dem rätt i livet (De Vito 2019; Alleyne et al. 2014; Garbino et al 2020; Higginson et al 2018; Howell & Egley 2005). Detta är applicerbart på Thornberrys

interaktionsteori som förklarar att den huvudsakliga orsaken till brottslighet och kriminella karriärer, som beskrivet i teoriavsnittet, är brist på social kontroll över individers beteende. Föräldrar har en betydande roll för just denna kontroll, eftersom de föräldrar som har en god och trygg anknytning till sina barn kan leda dem bort från beteenden som är avvikande och normbrytande. Har individen dessutom övriga positiva influenser, så som god relation till skolpersonal och ett prosocialt umgänge finns det fler personer som har möjlighet att leda dem bort från detta (Thornberry 1987). Detta går även att utläsa i resultatet då det visar på att barn och unga som upplever att de har stöd från vuxna i sin närmiljö och därmed känner

sig trygga löper en mindre risk för att gå med i gäng (Smith et al. 2019; Howell & Egley 2005).

Likaså beskriver Bronfenbrenner att människor ingår och påverkas av de nivåer som skildras i den utvecklingsekologiska teorin. I mikrosystemet, som består av bland annat familjeliv, skolan och umgänge så utvecklas individen och de är i en övergång mellan utvecklingsfaser särskilt känsliga. I mesosystemet beskriver Bronfenbrenner (1979) att en god relation mellan de olika mikrosystemen, så som mellan föräldrar och skolpersonal, också ger ökade möjligheter för barn och unga att prestera bättre i skolan. Bronfenbrenner betonar även vikten av interaktionen mellan mikrosystemen och att de tillsammans kan utgöra en stöttande miljö som kan möjliggöra lärande och skapandet av prosociala relationer.

Resultatet av denna studie går att förstå utifrån Bronfenbrenners teori och mer specifikt är just skolmiljön av vikt i både mikro- och mesosystemet eftersom barn och unga som upplever exempelvis mobbning, marginalisering eller brist på nödvändigt stöd i skolan kan ha större benägenhet att söka sig till gängsammanhang i hopp om att finna en plats där de blir accepterade och får en känsla av samhörighet genom att bli del av ett sammanhang. Detta kan i sin tur ge en känsla av trygghet som individen kanske inte fått uppleva i andra sammanhang, vilket ytterligare förstärker lojaliteten gentemot den nya gemenskapen.

Enligt Bronfenbrenner (1977) har de medfödda egenskaperna hos barnet och relationen till personerna i den direkta närmiljön stor betydelse för barnets utveckling. Resultatet visar exempelvis på att barn som exponeras för våld och våldsbejakande attityder riskerar att bli mer benägna att både acceptera och nyttja sig av detta i framtida relationer. Vidare visar resultatet på att negativa livshändelser och att uppleva eller bevittna fysiskt och sexuellt våld under uppväxten utgör en högre risk för gängmedlemskap. Detta då det skapar en misstro gentemot vuxna och myndigheter samt att det kan leda till en externalisering av de negativa känslorna som burits med från dessa händelser (O'Brien et al. 2013; Kubik et al. 2019).

I mikronivån innefattas även genetiska drag och svårigheter med aggression eller temperament, dessa faktorer kan ha inverkan på huruvida individen utvecklar ett normbrytande beteende. Detta är applicerbart på resultat av denna studie som visar på att individuella egenskaper så som aggressivitet, låg impuls kontroll och

bristande känsloreglering kan utgöra en större risk för att bli utnyttjad av kriminella gäng (Andershed & Andershed 2019; Socialstyrelsen 2020; Higginson et al. 2018; Staff et al. 2015).

Enligt Bronfenbrenners teori så är de nämnda systemen sammankopplade och påverkar barnets utveckling. I detta arbete ligger fokus på de riskfaktorer som omger barn och unga och enligt den ekologiska systemteorin så kan faktorer, relationer och interaktioner på samtliga nivåer ha en stor betydelse för den unges utveckling (Bronfenbrenner 1977, 1979).

Detta arbete har visat på att listan över riskfaktorer hos barn och unga kan göras lång och att faktorer som är relaterade till individen kan identifieras på ett flertal nivåer. Faktorer relaterade till familjen, skolan och närsamhället är ytterligare komponenter som kan öka eller minska risken för gängkriminellt deltagande (Andershed & Andershed 2019). Genom en applicering av Bronfenbrenners systemteori kan de olika nivåerna och livsområdena som benämns i artiklarna också ses som en del i ett större sammanhang. Eftersom riskfaktorerna finns på ett flertal olika nivåer så kan de analyseras genom ett utvecklingsekologiskt perspektiv och på så sätt synliggöra barn och ungdomars utveckling som både en inre process och en process mellan individen och dess omgivning (Bronfenbrenner 1979).

I resultatet går det att utläsa hur föräldrars arbetssituation, psykiska mående och ekonomiska situation kan ha en inverkan på den unges möjligheter att delta i resurser som kan vara stödjande. En brist på resurser, både inom familjen och i närområdet, kan minska möjligheten att bilda prosociala relationer och enligt Bronfenbrenners teori är detta faktorer inom exosystemet. Vidare kan en applicering av ekologisk utvecklingsteori förklara hur faktorer inom makrosystemet så som socioekonomisk status, kulturella normer och rådande samhällspolitik spela en roll för barn och ungas benägenhet att söka sig till gäng eller kriminella sammanhang. I samhällen och områden som präglas av hög arbetslöshet, segregation och social utsatthet så kan en följd även bli att unga vänder sig till gängsammanhang som en form av motstånd eller för att hitta en plats där de känner sig signifikanta. Därutöver spelar kulturen i samhället en roll eftersom en rådande kultur där våld, kriminalitet eller gängmedlemskap anses vara ett sätt att bevisa sin

styrka eller status också ökar risken för att unga ska söka sig till gäng (Bronfenbrenner 1977).

I studiens resultat framgår det flera riskfaktorer i kombination med varandra utgör en större risk för att bli involverad i kriminella miljöer. När det finns flera riskfaktorer inom olika nivåer ökar risken för att ytterligare riskfaktorer tillkommer, ju fler faktorer som tillkommer desto svårare blir det att ta sig ur situationen. Flera riskfaktorer tillsammans utgör en större risk för barn och unga utvecklar avvikande och normbrytande värderingar och beteenden vilket i sin tur kan innebära en ökad risk för involvering i kriminella gäng (Andershed & Andershed 2019; Howell & Egley 2005; Ebensen et al. 2009; Alleyne et al. 2014). Detta går att förstå utifrån Thornberrys interaktionsteori. Thornberry belyser i sin teori att det inte är gynnsamt att enbart ta hänsyn till en isolerad riskfaktor utan det som ska tas i beaktande är om det finns en exponering för fler riskfaktorer samt riskfaktorer inom olika områden. Finns det ett större antal faktorer samt faktorer inom olika områden kan det leda till att den sociala kontrollen över individens beteende försvagas ytterligare och att individens risk för att delta i brottsliga sammanhang ökar (Thornberry 1987).

6 Avslutande diskussion

6.1 Resultatdiskussion

Syftet med detta arbete har varit att utifrån befintlig forskning undersöka och sammanställa riskfaktorer på individ-, grupp- och samhällsnivå för att barn och unga ska gå med i eller rekryteras in i kriminella gäng. Vidare syftade arbetet till att undersöka vilken betydelse riskfaktorer inom ett flertal områden har för just denna risk. Under läsningen och kartläggningen av artiklarna samt övrig inkluderar litteratur så var ett flertal riskfaktorer återkommande, särskilt benämndes uppväxtförhållanden och umgänge. Vänskapsrelationer under tonårsperioden har i ett flertal artiklar beskrivits ha en mycket betydande inverkan på den unges liv och utveckling.

Denna litteraturstudie består av två frågeställningar, den första handlar om vilka riskfaktorer som identifierats på samhälls-, grupp- och individnivå för att barn och unga ska gå med i kriminella gäng. Den andra berör frågan ifall riskfaktorer på flertalet av dessa nivåer utgör en större risk för gängmedlemskap. Under kartläggning av det inkluderade materialet identifierades sex olika gemensamma

teman; *samhällsrelaterade riskfaktorer, riskfaktorer i skolan, riskfaktorer i umgänget, familjrelaterade riskfaktorer, individrelaterade riskfaktorer samt kumulativ risk*. Dessa tematiseringar användes i resultatet för att besvara arbetets frågeställningar och syfte. En stor del av den insamlade litteraturen visade på en samsyn kring vilka riskfaktorer som utgör en högre risk för involvering i kriminella miljöer bland barn och unga. Litteraturen visade även på att det har identifierats riskfaktorer inom olika områden och på olika nivåer. Studiens resultat pekar på att det finns en rad olika riskfaktorer som kan kopplas till de olika områdena vilket besvarar den första frågeställningen och även knyter an till ett av studiens syfte.

En motsättning som kunde identifierats under läsningen av den insamlade litteraturen var att det fanns olika åsikter hos de primära forskarna gällande vilken eller vilka riskfaktorer som vägde tyngst och hade störst betydelse. Exempelvis förklarar O'Brien et al. (2013) att betydelsen av riskfaktorerna inom de olika områdena varierar och beskriver att riskfaktorer inom umgänget, familjen och de individuella faktorerna väger tyngre än de inom skolan och i närsamhället. Ebensen et al. (2009) belyser att riskfaktorer inom familjen och i umgänget är de faktorer som främst korrelerar med en ökad risk för gängmedlemskap. Higginson et al. (2018) beskriver att det finns flest riskfaktorer inom områdena familj och individ som har påvisats vara signifikant associerade med gängmedlemskap och belyser därför att dessa faktorer väger tyngst och utgör en högre risk. Howell & Egley (2005) hävdar däremot att olika riskfaktorer väger olika tungt beroende på vilket stadie i livet individen befinner sig. De hävdar även att riskfaktorerna inom de olika områdena kan te sig på olika sätt på grund av detta. Detta stämmer överens med en av arbetets teoretiska utgångspunkter. Bronfenbrenner (1979) beskriver att villkor och förutsättningar inom de olika systemen har stor påverkan på individens möjligheter, detta påverkar även individens handlingar i respektive system. Beroende på när händelser och förändringar sker så är individen också olika känslomässigt benägen att välja en viss typ av agerande, detta hänger även ihop med vilket skede i utvecklingen individen befinner sig.

Trots dessa motsättningar var kumulativ risk en gemensam nämnare i en stor del av den insamlade litteraturen. Risken för att bli involverad i kriminella gäng ökar när det finns riskfaktorer inom fler än ett område. Flera riskfaktorer i kombination med varandra ökar dessutom sannolikheten för att ytterligare riskfaktorer tillkommer

(Ebensen et al. 2009; Howell & Egley 2005; Socialstyrelsen 2020; O'Brien et al. 2012; Alleyne et al. 2014). De påvisade riskfaktorerna som återfinns i resultatet utgör alltså i sig och på egen hand inte en direkt risk för involvering i kriminella grupperingar utan de leder snarare till en ökad risk för normbrytande, antisociala och avvikande beteende och attityder men även en känsla av utanförskap. Normbrytande individuella egenskaper kan vara ett resultat av en dysfunktionell familj, dessa två riskfaktorer kan sedan leda till att individen söker sig till kamratgrupper som uppvisar samma typ avvikande beteende och värderingar. I ett senare skede kan detta eventuellt leda till brottsligt beteende och involvering i kriminella gäng (Howell & Egley 2005). Studiens resultat visar alltså på att enstaka riskfaktorer, så som bristande impuls kontroll, i sig inte nödvändigtvis utgör en större risk för gängmedlemskap. Däremot kan bristande impuls kontroll i samband med riskfaktorer inom andra områden, så som bristande föräldrastöd och/eller antisociala kamratrelationer, utgöra en sammantaget högre risk för gängmedlemskap (Andershed & Andershed 2019).

Ett intressant fynd som påvisats i resultatet av denna studie är att neuropsykiatriska funktionsnedsättningar kan utgöra en risk för framtida involvering i gängmiljöer. Detta utifrån de svårigheter som följer en neuropsykiatrisk diagnos så som låg impuls kontroll, aggressivitet, trots, bristande konsekvensbedömning och känsloreglering (Andershed & Andershed 2019; Staff et al. 2015; Higginson et al. 2018; Leverso et al. 2015; Socialstyrelsen 2021). Forskning har visat att personer med exempelvis ADHD är överrepresenterade i den kriminella världen och svårigheterna som nämnts ovan kan leda till att de är mer eftertraktade i kriminella miljöer (Brå 2023:34). Trots att forskning har visat på detta så var det inget fynd som var genomgående i samtlig vald litteratur. De svårigheter som följer en neuropsykiatrisk diagnos kan orsaka ett flertal problem i skolmiljön, detta eftersom den unges beteendeproblematik blir uppenbar i en miljö där krav ställs och det finns förväntningar på både prestation och beteende. Den nya socialtjänstlagen kommer att lägga stor vikt vid förebyggande arbete, därför anser författarna till denna studie att detta var ett viktigt fynd. En medvetenhet om att neuropsykiatriska och intellektuella funktionsnedsättningar kan utgöra en risk och en större sårbarhet för att bli utnyttjade av gäng möjliggör tidigt uppmärksammande och förebyggande arbete genom att tillfoga rätt resurser och anpassningar.

I resultatet återkom alltså ett flertal riskfaktorer hos barn och unga som ökar sannolikheten för involvering och rekrytering i gängsammanhang. Vidare går det att utläsa hur risken ökar ytterligare när ett flertal riskfaktorer samverkar vid samma tidpunkt och därmed skapar en kumulativ risk (SOU 2010:15). Förutsättningar under uppväxten, samhällliga kontexter samt sociala miljöer präglas inte sällan av risk-och skyddsfaktorer som kan motverka men även bidra till sociala problem. Att känna till de riskfaktorer som finns hos barn och unga kan därför vara viktigt för socialtjänstens förebyggande arbete och framtida interventioner med målgruppen. Resultaten har utökat förståelsen för riskfaktorer inom såväl individ-, grupp och samhällsnivå och har även visat att särskilda riskfaktorer i kombination med varandra och skapar en kumulativ risk. Sammanfattningsvis har detta arbete påvisat komplexiteten som skapas genom att det finns en ömsesidig påverkan mellan samtliga nivåer och riskfaktorer.

6.2 Metoddiskussion

I detta avsnitt diskuteras styrkor och svagheter med denna scoping studie samt hur valet av metod påverkat urval, genomförande och analyserande.

En svaghet med denna scoping studie är att mängden tillgänglig forskning om riskfaktorer för medlemskap i gängkriminella nätverk hos barn och unga är begränsad. Det är ett fenomen som uppmärksammas mer och mer de senaste åren, framför allt i Sverige. På senaste tiden har allt fler barn och unga anslutit sig till gäng och därför är detta fortfarande ett relativt nytt forskningsfält. Detta innebär att antalet vetenskapliga artiklar som kunde inkluderas i denna scoping studie begränsades. Som tidigare nämnt utgick en del artiklar från en annan definition av gäng än vad denna studie gjorde eller så utgick de från en allt för smal kontext. Det är viktigt att ta hänsyn till begränsningar som denna då det kan påverka studiens validitet men även innebära en begränsning av möjligheten att finna ett resultat som är generaliserbart (Forsberg & Wengström 2015). Under sökprocessen gjordes dock bedömningen att den inhämtade datan från databaserna tillsammans med materialet från kedjesökningarna var tillräckligt för att besvara den valda forskningsfrågan och för att sammanställa ett resultat som är tillförlitligt.

Med hänsyn till begränsningen av befintlig forskning ansåg båda författarna efter diskussioner kring metodval att scoping review var en lämplig metod. Detta då

scoping review är en lämplig och användbar metod när det valda området är förhållandevis utforskat (Arksey & O'Malley 2005). Ytterligare en styrka med att använda scoping review som metod är att det möjliggör att under arbetets gång justera och utveckla frågeställningar utifrån den litteratur och forskning som finns tillgänglig. Under arbetets gång justerades den andra frågeställningen utifrån empirin då författarna fann att flertalet artiklar beskrev att det finns en kumulativ risk när det gäller riskfaktorer för att barn och unga ska gå med i gängkriminella nätverk. Metoden ger också möjlighet att inkludera annan litteratur än enbart vetenskapliga artiklar, så som rapporter (Forsberg & Wengström 2015). Detta var givande för denna studie då det som tidigare nämnt fanns en begränsad mängd befintlig forskning tillgänglig. Genom att inkludera annan litteratur än forskningsartiklar i studien kunde resultatet förankras i en svensk kontext. Detta gav även en möjlighet att påvisa att det inte fanns några anmärkningsvärda skillnader när de gäller riskfaktorer i de studier som utgick från andra länder jämfört med de som påvisats i materialet som utgår från en svensk kontext.

6.3 Förslag på framtida forskning

Framtida forskning har en stor betydelse för att ett preventivt arbete ska kunna bedrivas på ett framgångsrikt sätt. Brås kunskapssammanställning av forskning om ålder och brott samt kriminella karriärer skildrar hur betydelsefulla forskningsresultat är för samhällets arbete relaterat till individuell brottsprevention (Brå 2024). Samma rapport påtalar att insatserna som är mest benägna att lyckas med att reducera brottsligheten är just sådana som minskar förekomsten av riskfaktorer hos barn och unga redan innan de kommer i kontakt med rättsväsendet. Forskning inom området ger en riktning för vilka insatser som är effektiva och kan därmed bidra till individanpassade insatser och relevant stöd från en tidig ålder. Framtida forskning är även relevant utifrån den konflikt som allt oftare uppstår mellan rättsväsendets olika roller och målsättningar. Eftersom barn och unga fått en mer framträdande roll i grov brottslighet men en del inte uppnått straffmyndig ålder, eller att det visat sig att vissa åtgärder gör mer skada än nytta hos den unge, så befinner sig rättsväsendet i en position där olika målsättningar kan stå i konflikt med varandra (Brå 2024).

Vidare så har det under arbetets gång visat sig finnas problematik gällande definitioner på gängrelaterad brottslighet. Detta har varit återkommande under

arbetsprocessen och kan även ses som ett hinder utifrån en forskningsaspekt då kategoriseringen av gängkriminalitet skiljer sig så mycket mellan både myndigheter och länder. Genom en tydligare och mer enhetlig definition på problematiken så hade en bättre kartläggning kunnat genomföras och därigenom möjliggöra gemensamma interventioner.

7 Källförteckning

Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2022). Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Ahrne, Berg, Boréus, Czarniawska, Dahlin-Ivanoff, Eidevald, Eriksson-Zetterquist, Källström, Lalander, Rennstam, Svensson, Sverrisson, Wästerfors, Öber. *Handbok i kvalitativa metoder*.

Alleyne, Emma; Wood, Jane; Mozova, Katarina & James, Mark (2014). 'Predicting involvement in prison gang activity: Street gang membership, social and psychological factors', *Law and Human Behavior*, 38(3), pp. 203–211.
Hämtat: 2025-01-01.

Andreasson, Jesper & Johansson, Thomas (2020). *Vetenskapsteori: grunder och tillämpning*. Studentlitteratur: Lund.

Andershed, Anna-Karin & Andershed, Henrik (2019). Risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende bland unga: Att använda teori och forskning i praktiken. I *Barn och unga som begår brott eller riskerar att begå brott. Kunskapsstöd för socialtjänsten om att identifiera, utreda och bedöma behov*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Arksey H, O'Malley L, (2005) Scoping studies: towards a methodological framework. *International Journal of Social Research Methodology*, 8 (1) 19–32.

Ashton, Sally-Ann & Bassu, Anna (2020). Peer groups, street gangs and organized crime in the narratives of adolescent male offenders. *Journal of Criminal Psychology*, 10(4), 277-299.

Barnombudsmannen, Årsbok (2023). "Jag hade vitt hjärta"- Tidiga samhällsinsatser för att stärka barn och förebygga kriminalitet. Stockholm. [https://www.barnombudsmannen.se/contentassets/2fd60d7d96534e678631d8b14b981578/bo_arsbok_2023_webb_wcag.pdf] Hämtat: 2024-12-22.

Bris (2022). *Barns rättigheter i skottlinjen- Om gängkriminalitet och barns uppväxtvillkor*. Barnrapport 2022:2. [[bris.se/globalassets/ombris/bris_rapp_val2022_webb_low.pdf](https://www.bris.se/globalassets/ombris/bris_rapp_val2022_webb_low.pdf)]. Hämtat: 2024-12-25.

Bris (2024) *Samtalen om självskada och gängkriminalitet visar vikten av tidigt stöd*. Barnrapport 2024. [<https://www.bris.se/barnrapporten>] Hämtat: 2024-12-25.

Bronfenbrenner, Urie (1977). *Toward an Experimental Ecology of Human Development*. Cornell University.

Bronfenbrenner, Urie (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.

Brottsförebyggande rådet (Brå) (Rapport 2019:3). *Skjutningar i kriminella miljöer En intervjustudie*. [https://bra.se/download/18.3808406a192bd2f0b724fa0/1730361667795/2019_3_Skjutningar_i_kriminella_miljoer.pdf] Hämtat: 2025-01-02.

Brottsförebyggande rådet (Brå) (Rapport 2024:7). *Ökningen av skjutvapenvåld i Sverige- En studie av skjutvapenvåldets utveckling i kriminell miljö sedan mitten av 00-talet.*

[https://bra.se/download/18.7d19346a191c757143634b6/1725889949825/2024_7_Okningen-av-skjutvapenvald-i-Sverige.pdf] Hämtat: 2024-11-28.

Brottsförebyggande rådet Brå (Rapport 2023:13). *Barn och unga i kriminella nätverk- En studie av inträde, brott, villkor och utträde.*

[https://bra.se/download/18.5b53d7018b6ae31d242030/1705409912071/2023_13-Barn-och-unga-i-kriminella-natverk.pdf] Hämtat: 2024-11-28.

Decker, Scott H. & Pyrooz, David C (2010). Gang violence worldwide: Context, Culture and country. *Small Arms Survey*. Oxford University Press, London.

De Vito, Kathrine. (2019). Seeking a secure base: Gangs as attachment figures. *Qualitative Social Work*, 19(4), 754–769.

Dragic, Marijana & Sima, Lotta (2022). Polisen: Över tusen barn och unga i kriminella nätverk i Sverige. SVT Nyheter.

[<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/polisen-over-tusen-barn-och-unga-i-kriminella-natverk-i-sverige>] Hämtat: 2024-11-25.

Esbensen, Finn-Aege; Peterson, Dana; Taylor, Terrance J. & Freng, Adrienne. (2009). Similarities and Differences in Risk Factors for Violent Offending and Gang Membership. *The Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 42(3), 310-335.

Friberg, Febe; Dahlborg, Elisabeth; Segesten, Kerstin & Östlundh- Linda (2022) Red. Friberg F. *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbete*. Studentlitteratur AB.

Forsberg, Christina & Wengström, Yvonne (2015). *Att göra systematiska litteraturstudier: värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. Stockholm: Natur och kultur.

Gallupe, Owen & Gravel, Jason (2017). 'Social Network Position of Gang Members in Schools: Implications for Recruitment and Gang Prevention', *Justice Quarterly*, 35(3), pp. 505–525.

Garbarino, James; Governaleb, Amy; Nesia, Danielle (2020). Vulnerable children: Protection and social reintegration of child soldiers and youth members of gangs. *Child Abuse & Neglect*, 110 104415.

Giddens, Anthony & Sutton, Philip W (2017). *Essential concepts in sociology*. Andra upplagan.

Grant, Maria J. & Booth, Andrew (2009). A typology of reviews: an analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal*, 26: 91-108.

Higginson, Angela; Benier, Kathryn; Shenderovich, Yulia; Bedford, Laura; Mazerolle, Lorraine & Murray, Joseph (2018). Factors associated with youth gang

membership in low- and middle-income countries: a systematic review. *Campbell Systematic Reviews*, 14(1), 1-128.

Howell, James. C. & Egley, Arlen Jr. (2005). Moving Risk Factors into Developmental Theories of Gang Membership. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 3(4), 334-354.

Kalman, Hildur & Lövgren, Veronica (red.) (2019). *Etiska dilemman: forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Gleerups Utbildning AB.

Kubik, Joanna; Docherty, Meagan & Boxer, Paul (2019). 'The impact of childhood maltreatment and adolescent gang involvement', *Child Abuse & Neglect*, 96 (2019) 104096.

Kunskapsguiden (2024) *Risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende*. [<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-och-unga-som-begar-brott/risk--och-skyddsfaktorer-for-normbrytande-beteende/>] Senast granskad: 2024-02-28. Hämtat: 2024-11-17.

Källmen, Håkan; Israelsson, Magnus; Wennberg, Peter & H, Berman, Anne. (2023). Criminal Behavior and Mental Health Problems among Adolescents: A Cross-sectional Study and Description of Prevention Policy in Sweden. *Criminal Justice Ethics*, 42(2), 158–177.

Leverso, John; Bielby, William & F. Hoelter, Lynette (2015). Back on the streets: Maturation and risk factors for recidivism among serious juvenile offenders. *Journal of adolescence*, Volume 41, pages 67-75.

Malmgren, Kim (2023) Unik inblick: Så styrs gängens barnsoldater. *Expressen*, 2023-05-13. [<https://www.expressen.se/nyheter/krim/unik-inblick-sa-styrs-gangens-barnsoldater/#:~:text=Chattloggar%20fr%C3%A5n%20v%C3%A5ldsv%C3%A5gen%20ger%20en,nobbas%20eftersom%20han%20saknar%20skjutvana>] Hämtat: 2024-11-19.

Motion 2020/21:3294. *Bekämpning av ungdomsbrottsligheten*. Riksdagsmotion av Johan Forssell m.fl. (M). [https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/bekampning-av-ungdomsbrottsligheten_h8023294/html/]

Motion 2024/25:1021. *Nolltolerans mot barnsoldater i Sverige*. Riksdagsmotion av Kerstin Lundgren (C).

Niebieszczanski, Rebecca; Harkins, Leigh; Judson, Sian; Smith, Kenny & Dixon, Louise (2015). 'The role of moral disengagement in street gang offending', *Psychology, Crime & Law*, 21(6), pp. 589–605.

O'Brien, Kate; Daffern, Michael; Meng Chu-Chi, D.M & Thomas, Stuart (2013). 'Youth gang affiliation, violence, and criminal activities: A review of motivational, risk, and protective factors', *Aggression and Violent Behavior*, Volume 18, Issue 4, 2013, Pages 417-425.

Peters, Micah D.J.; Marnie, Casey; Tricco, Andrea C.; Pollock, Danielle; Munn, Zachary; Alexander, Lyndsay; McInerney, Patricia; Godfrey, Christina M. &

- Khalil, Hanan (2020). *Updated methodological guidance for the conduct of scoping reviews*. JBI Evidence Synthesis 18(10):p 2119-2126, October 2020.
- Polismyndigheten (2023). Organiserad brottslighet – polisens arbete.
- Polismyndigheten (2024). Nationella operativa avdelningen. *Lägesbild över aktiva gängkriminella i Sverige*. Regeringsuppdrag, februari 2024.
- Proposition 2022/23:53. *Skärpta straff för brott i kriminella nätverk*. [<https://www.regeringen.se/contentassets/f715657cd38c428685fe4d929432bef4/skarpta-straff-for-brott-i-kriminella-natverk-prop.-20222353.pdf>] Hämtad: 2024-10-24.
- Regeringen (2024) Artikel från Justitiedepartementet & Socialdepartementet. [<https://www.regeringen.se/artiklar/2024/03/nordiskt-ministermote-om-barn-och-unga-i-kriminalitet/>]. Hämtat: 2024-12-18.
- Sandström Libb, Alexander (2023). Gängen marknadsför sig till unga på sociala medier. *TV4 Nyheter*, 2023-09-30. [<https://www.tv4.se/artikel/2Li0Gf4tIRYU9KHAI1opFi/ungdomskulturen-har-varit-totalt-marinerad-i-gangsterism>] Hämtat: 2024-12-04.
- Segesten, Kerstin (2022) *Att välja ämne och modell för sitt examensarbete i: Friberg, Febe (red.). Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. Fjärde upplagan. Lund: Studentlitteratur
- Segerström, Erik (2024). Svenska barnsoldater står på kö- för att mörda på andra sidan bron. *TV4 Nyheter*, 2024-08-18. [<https://www.tv4.se/artikel/211JtTcsM3pLNAdZsjBJA9/svenska-barnsoldater-exporteras-otroligt-farligt-tillstand>] Hämtat: 2024-12-04.
- SFS 1964:167 i lydelse enligt SFS 2021:1104. *Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare*.
- SFS 1990:52. *Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)*.
- Smith, Sven; Gomez Auyong, Zenta & Ferguson, Chris. (2018) ‘Social Learning, Social Disorganization, and Psychological Risk Factors for Criminal Gangs in a British Youth Context’, *Deviant Behavior*, 40(6), pp. 722–731.
- Socialstyrelsen (2020). Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende. *Kunskapsstöd för socialtjänsten*. Artikelnummer 2020-2-6597. [Hämtad 2024-11-19]
- Socialstyrelsen (2021). Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. *Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år*. Artikelnummer 2021-11-7626. [Hämtat: 2024-11-19].
- SOU 2010:15. *Kriminella grupperingar- Motverka rekryteringar och underlätta avhopp*. Ett betänkande av utredningen mot kriminella grupperingar.
- SOU 2018:32. *Ju förr desto bättre- vägar till en förebyggande socialtjänst*. Delbetänkande av Utredningen Framtidens Socialtjänst.

Staff, Jeremy; Whichard, Cory; Siennick, Sonja & Maggs, Jennifer. (2015). Early Life Risks, Antisocial Tendencies, and Preteen Delinquency. *Criminology*, 53(4), 677–701.

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) (2023). Rapport 369, *Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna*.

Thornberry, Terence (1987). Toward an interactional theory of delinquency. *Criminology*, vol. 25 (4), 863-891.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådet: Stockholm.

Wilow, Felix (2024). Så ska polisen stoppa gängens barnsoldater: ”Det är inte rasism”. *TV4 Nyheter*, 2024-10-14.

[<https://www.tv4.se/artikel/3af15hNActPgxD4wfeA4K9/sa-ska-polisen-stoppa-gaengens-barnsoldater-det-aer-inte-rasism>] Hämtat: 2024-11-19.

8 Bilagor

8.1 Arbetsfördelning

I följande avsnitt kommer arbetsfördelningen att presenteras. Denna inkluderar hur arbetet planerats och delats upp mellan författarna. Båda författare har deltagit i samtliga delmoment så som förarbete, utformande och planering av arbetet, undervisningsmaterial och handledningstillfälle. Detta med undantag för ett handledningstillfälle som missades på grund av sjukdom. Båda författare har närvarat vid bibliotekworkshop. Alla beslut gällande tematiseringar och fördjupningsområden diskuterades och fastställdes under arbetsprocessen. När tematiseringarna gemensamt tagits fram så delades dessa till en början upp mellan författarna utifrån särskilda intresseområden och relevanta kategoriseringar av riskfaktorer. De artiklar som valdes ut lästes sedan av båda författare som tillsammans resonerade kring relevansen samt placeringen av informationen. En jämn arbetsfördelning har uppnåtts genom planering, regelbunden kontakt och återkopplingstillfällen. All text som skrivits har bearbetats och omarbetats av samtliga författare för att uppnå ett enhetligt resultat och för att både skulle vara involverade i samtliga moment. När avsnitt ansågs vara färdigställda lästes de igenom och vid frågetecken skrevs kommentarer som sedan diskuterades. En sista avstämning av varje textavsnitt genomfördes tillsammans för att kontrollera och kvalitetssäkra innehållet.

8.2 Sökningar med söktabell

Datum för sökning	Databas	Sökord och kombinationer av sökord	Avgränsningar	Antal träffar	Antal relevanta titlar/lästa abstracts	Antal lästa i fulltext	Antal valda artiklar som inkluderas i arbetet
28/11	Sociological abstract	“juvenile delinquency” AND risk factors AND gang membership	Peer reviewed, Scholarly Journals, Article	51	43	22	3
28/11	APA PsychInfo	“juvenile delinquency” AND risk factors AND gang membership	Peer reviewed, Document type: Journal Article, 1990-2024	70	49	30	6
28/11	Criminology Collection	“juvenile delinquency AND risk factors AND gang membership	Peer reviewed	19	11	5	2
Nedan presenteras material som hittats genom kedjesökningar.							
27/11	Google Scholar	Manuell sökning: ”Staff, J., Whichard, C., Siennick, S.E., & Maggs, J. (2015). Early Life Risks, Antisocial Tendencies, and Preteen Delinquency”	Peer reviewed				
28/11	Google Scholar	Manuell sökning: ”Socialstyrelsen (2020). Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende.”					
29/11	Google Scholar	Manuell sökning: ”Socialstyrelsen (202). Insatser för att					

		motverka normbrytande beteende och återfall i brott. Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år.”					
28/11	Google Scholar	Manuell sökning: ”Andershed & Andershed (2019) Risk och skyddsfaktorer hos barn och unga: Att använda teori och forskning i praktiken.”					
29/11	Google Scholar	Manuell sökning: ”Gallupe, O., & Gravel, J. (2017). Social Network Position of Gang Members in Schools: Implications for Recruitment and Gang Prevention.”	Peer Reviewed				
2/1		Manuell sökning: Brottsförebyggande rådet (Brå) (Rapport 2019:3). <i>Skjutningar i kriminella miljöer En intervjustudie.</i>					
2/1	Google Scholar	Manuell sökning: ”Garbarino, J., Governaleb, A., Nesia, D. (2020). Child abuse & neglect1010 104415. Vulnerable children: Protection and social reintegration of child soldiers and youth members of gangs.”					
28/11	Google Scholar	Manuell sökning: Garbarino, James; Governaleb, Amy; Nesia, Danielle (2020). Child Abuse & Neglect. Vulnerable children: Protection and social reintegration of child soldiers and					

		youth members of gangs.					
--	--	-------------------------	--	--	--	--	--

8.3 Kartläggningstabell

Författare & år	Titel	Metod	Syfte	Huvudsakligt resultat
Howell & Egley (2005).	<i>Moving risk factors into developmental theories of gang membership</i>	Metoden som använts är granskning av tidigare forskning gällande riskfaktorer för gängmedlemskap kombinerat med variabler i Thornberrys interaktionsteori.	Artikeln syftar till att granska och påvisa riskfaktorer för gängmedlemskap och koppla dessa till en teoretisk förklaring om gängmedlemskap hos ungdomar.	Författarna har funnit att riskfaktorer för gängmedlemskap kan identifieras i olika stadier av barn och ungdomsåren och presenterar en teoretisk modell med fyra utvecklingsstadier där riskfaktorer och problembeteenden som kan förutsäga brottslighet i dessa stadier presenteras. De har även funnit att riskfaktorer i flera utvecklingsstadier tillsammans ökar sannolikheten för brottsligt beteende.
Ebensen et al. (2009).	<i>Similarities and Differences in Risk Factors for Violent Offending and Gang Membership</i>	Metoden som används är kvantitativa enkätstudier från ett urval av 5395 8:e klass elever i 11 olika städer i USA.	Artikeln syftar till att undersöka riskfaktorer inom olika domäner samt vilken effekt kumulativ risk har på gängmedlemskap och ungdomsvåld. Ytterligare ett syfte är att undersöka om riskfaktorerna samt den kumulativa risken för ungdomsvåld liknar eller skiljer sig från de för gängmedlemskap.	Riskfaktorer inom olika domän för ungdomsvåld liknar de riskfaktorer som finns för gängmedlemskap. Kumulativ effekt av riskfaktorer är påtaglig och för både ungdomsvåld och gängmedlemskap och är förknippat med en ökad risk för grova våldsbrott.

O'Brien et al. (2013).	<i>Youth gang affiliation, violence, and criminal activities: A review of motivational, risk, and protective factors, Aggression and Violent Behavior.</i>	Litteraturstudie av internationell forskning gällande ungdomsgång.	Att kritiskt utvärdera och sammanfatta: (a) Faktorer som motiverar gängengagemang samt avståndstagande från gängrelaterade aktiviteter, (b) risk- och skyddsfaktorer som påverkar ungdomars benägenhet för gängmedlemskap, brottslighet och våldsamt beteende, (c) sambandet mellan gängtillhörighet, ungdomsvåld och brottsligt beteende.	Studiens resultat påvisar att interventioner mot gängmedlemskap hos unga behöver vara multimodala och adressera riskfaktorer på ett flertal områden för att vara effektiva. Därutöver beskrivs vikten av forskning på skyddsfaktorer och hur dessa kan verka förebyggande.
Alleyne et al. (2014).	<i>'Predicting involvement in prison gang activity: Street gang membership, social and psychological factors'.</i>	Metoden som använts är kvalitativa intervjuer. Materialet som har sedan jämförts mellan ungdomar som är fullt engagerade i gäng och de som inte är det.	Syftet med studien var att undersöka och identifiera individuella, sociala och miljörelaterade faktorer i de båda grupperna.	Båda grupper erfar de negativa effekter som kan följa ett gängmedlemskap. Studiens resultat visar att psykologiska faktorer så som värderingar som sammankopplas med individens sociala status.
Staff et al. (2015).	<i>Early Life Risks, Antisocial Tendencies, and Preteen Delinquency</i>	Undersöka de utvecklingsmässiga faktorerna för brottslighet och missbruk bland barn och unga.	Använt sig av nationellt representativa longitudinella data från den brittiska Millennium Cohorts Study	Barn med utvecklingsmässiga riskfaktorer inom bland annat familjen mötte ökad risk för normbrytande och antisociala tendenser. Barn med dessa tendenser är mer benägna att delta i kriminella miljöer.

Leverso et al. (2015).	<i>Back on the streets: Maturation and risk factors for recidivism among serious juvenile offenders</i>	Metoden som använts i studien har varit longitudinala intervjuer över en period om 24 månader.	Det huvudsakliga syftet med studien var att undersöka hur sociala och kognitiva faktorer formar individer under ungdomsåren samt hur utvecklingen som sker under en två-årsperiod påverkar individen i relation till riskfaktorer.	Resultatet av studien visar att det fanns ett starkt samband mellan impulsivitet och kriminellt beteende, oavsett ålder. Vidare påvisar resultaten att mottagligheten för grupppryck och rädsla för att någon i umgänget skulle bli arresterade hade större påverkan i yngre åldrar än äldre. Betydelsen av externa faktorer så som mängden av socialt stöd och medlemskap i gäng varierade över tid.
Niebieszczanski et al. (2015).	<i>The role of moral disengagement in street gang offending</i>	Översikt av befintlig forskning och jämförelse av psykologiska processer hos de som begår brott inom ett gängsammanhang och de som begår brott i andra kontexter.	Det huvudsakliga syftet med studien var att undersöka psykologiska processer hos individer som begått brott i ett gängsammanhang med de som begått brott i andra kontexter samt jämföra huruvida det fanns en ökad benägenhet hos någon av grupperna att fränkoppla moral och därmed fortsätta att begå brott.	Resultatet visar att det finns särskilda faktorer som existerar inom ett gängsammanhang och andra gruppsammanhang som ökar individens benägenhet att fränkoppla moral och fortsätta begå brott.
Gallupe & Gravel (2017).	<i>Social Network Position of Gang Members in Schools: Implications for Recruitment and Gang Prevention</i>	Studie och analys av data från National Longitudinal study of Adolescent to Adult Health.	Att jämföra sociala positioner hos gängmedlemmar med hög status som är välintegrerade i skolans nätverk och huruvida detta spelar roll i rekryteringsprocessen.	Resultaten visar att de gängmedlemmar som har hög status och har en roll i skolans nätverk uppnått denna status genom förmågan att knyta kontakter och rekrytera icke-gängmedlemmar.

Higginson, et al. (2018).	<i>Factors associated with youth gang membership in low-and middle-income countries: a systematic review</i>	Systematisk litteraturöversikt av åtta vetenskapliga studier.	Att undersöka riskfaktorerna för medlemskap i ungdomsgång i låg och medelinkomstländer	De åtta inkluderade studierna tar upp samband mellan livshändelser och sannolikheten för gängmedlemskap inom fem domäner; individ, kamrater, familj, skola och samhälle. Det påvisades signifikanta samband med faktorer i varje domän.
Kubik et al. (2019).	<i>The impact of childhood maltreatment and adolescent gang involvement</i>	En multinomial logistisk regressionsmodell användes för att konstruera en modell som förklarar sambandet mellan negativa erfarenheter under barndomen samt huruvida detta kunde leda till en ökad risk för involvering i gäng.	Syftet med studien var att undersöka hur diverse negativa erfarenheter under barndomen skulle kunna påverka framtida involvering i gäng.	Resultaten visar ett samband mellan negativa erfarenheter under barndomen, exempelvis försummelse, och en ökad risk för involvering i gäng under tonåren.
De Vito (2019).	<i>Seeking a secure base: Gangs attachment figures</i>	Metoden som använts i studien är kvalitativa intervjuer med 14 tidigare gängmedlemmar.	Syftet med studien var att undersöka hur tidigare gängmedlemmars upplevelser under barn- och ungdomen bidragit till beslutet att ingå gängmedlemskap samt vad som bidragit till att de avbrutit medlemskapet.	Tre huvudsakliga teman för att ingå gängmedlemskap identifierades; brister i familjen, gäng som ersättare för en icke fungerande familj samt att individerna inte såg att det inte fanns något annat alternativ. Författarna fann att de huvudsakliga skälen för att lämna gängmedlemskapet; att en närstående i gänget dog, att hamna i fängelse eller en annan vändning i livet.

Smith et al. (2018).	<i>Social learning, social disorganization, and psychological risk factors for criminal gangs in a British youth context.</i>	En utforskande studie som grundas i longitudinella data från British longitudinal cohort study (ALSPAC).	Syftet med studien var att undersöka riskfaktorer som tidigare kartlagts i forskning för att förutsäga risken för framtida gängmedlemskap i en europeisk miljö. Genom data som samlats in genom longitudinella studier så inkluderades psykologiska och beteendemässiga faktorer.	Resultatet av studien visar att samhälleliga interventioner och program som grundas i social inlärningsteori är de mest effektiva åtgärderna gentemot utökningen av gäng.
Ashton & Bassu (2020).	<i>Peer groups, street gangs and organized crime in the narratives of adolescent male offenders</i>	En intervjustudie där urvalet bestod av 15 ungdomar som togs från en grupp 14-17 åriga pojkar som ansågs vara i riskzonen för gängmedlemskap. En tematisk analys genomfördes för att undersöka intervjupersonernas syn på sin roll i att begå brott som en del av en kriminell grupp.	Att undersöka hur unga som begår brott tillsammans med andra definierar brottsliga och kriminella grupperingar samt hur de reflekterar över de sociala riskfaktorer som är kopplade till gängmedlemskap.	Resultatet visar på att intervjudeltagarna identifierade ett antal sociala riskfaktorer som främst var kopplade till umgänget och familjestöd.

8.4 Sökordstabell

1. Frågeställning:

Vilka riskfaktorer finns på samhälls-, grupp- och individnivå för att barn och unga ska gå med i kriminella gäng?

2. Nyckelord/keywords:

Ungdomar	Gäng	Gängmedlemskap	Riskfaktorer	Ungdomsbrottslighet
----------	------	----------------	--------------	---------------------

3. Synonymer och engelska termer till nyckelord:

Adolescence	Gangs	Gang membership	Risk factors	Juvenile delinquency
-------------	-------	-----------------	--------------	----------------------

Youth				Youth Crime
Juvenile				Adolescent crime